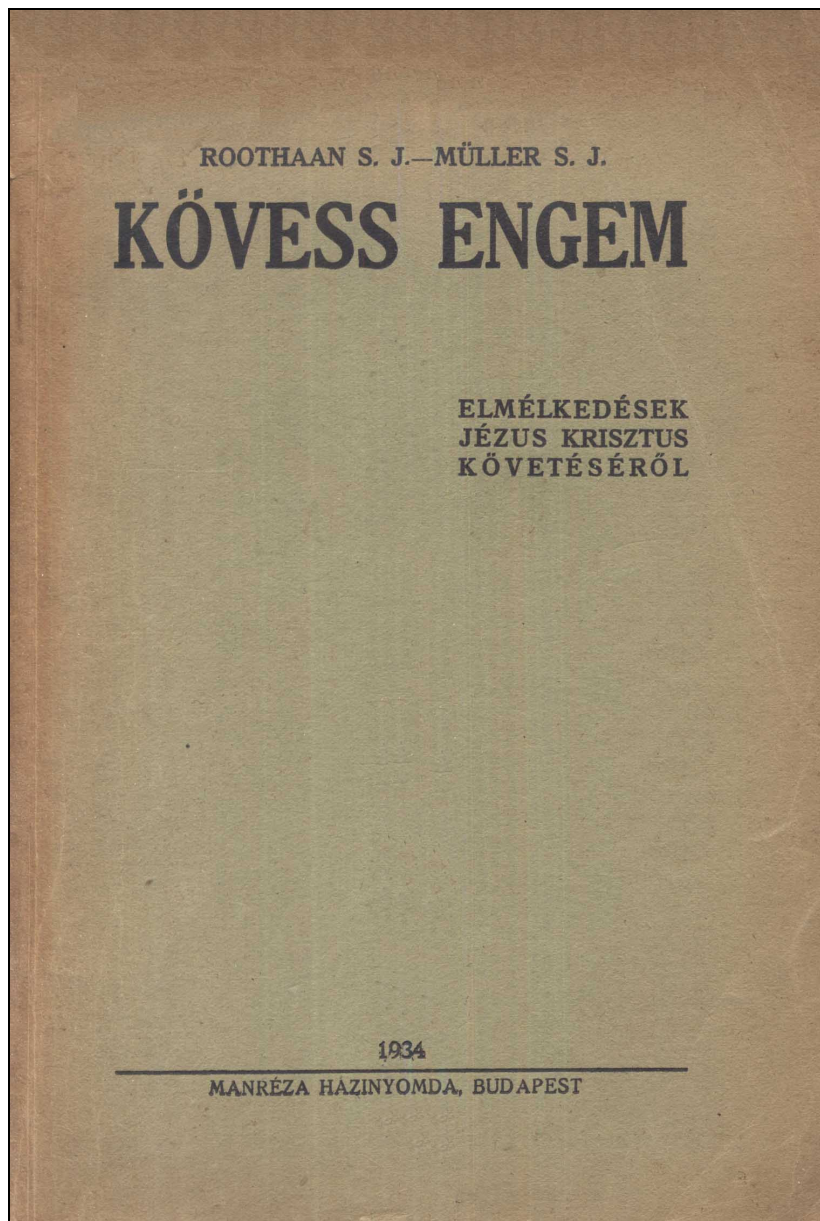

Roothaan János–Müller Lajos
Kövess engem
Elmékedések Jézus Krisztus követéséről

mú a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Roothaan János S. J. után átdolgozta Müller Lajos
Kövess engem
Elmékedések Jézus Krisztus követéséről

No. 42. Imprimi potest.
Budapestini, die 14. Novembris, 1933.
Franciscus Bíró S. J.
Praep. Prov. Hungariae.

Nihil obstat.
Budapestini, die 13. Novembris, 1933.
Franciscus Zsiros S. J.
censor dioecesanus.

No. 3415. Imprimatur.
Strigonii, die 20. Novembris, 1933.
Dr. Julius Machovich
vicarius generalis.

Egykori noviciusainak
(1918–1928)
szeretettel ajánlja
volt magiszterük

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv a Manréza Házinyomdában készült 1934-ben. Az elektronikus kiadás a Jézus Társasága magyarországi tartományfőnökének az engedélyével készült.

A könyvet Kreschka Károly vitte számítógépbe.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Előszó.....	4
I. elmélkedés: Kötelesek vagyunk Jézus Krisztust követni.....	5
a) Mint keresztények.....	5
b) Mint szerzetesek.....	7
c) Mint jezsuiták.....	8
II. elmélkedés: Jézus Krisztus követése a lelki dolgokban.....	9
a) Hűség.....	10
1. Jézus Krisztus mindent teljesít.....	10
2. Jézus Krisztus legyőzi a lelki dolgok elé gördülő akadályokat.....	10
b) Az áhítat.....	11
1. Jézus Krisztus külső áhítata.....	11
2. Jézus Krisztus benső áhítata.....	12
c) Tiszta szándék.....	13
III. elmélkedés: Jézus Krisztus követése a szabályok megtartásában.....	14
a) Mennyire becsülte Krisztus Urunk a szabályokat.....	14
b) Mekkora gonddal tartotta meg Krisztus Urunk a szabályokat.....	16
IV. elmélkedés: Jézus Krisztus követése az önmegtagadásban.....	17
a) Jézus Krisztus önmegtagadása a gazdagság dolgában.....	18
b) Jézus Krisztus önmegtagadása a gyönyörben.....	19
c) Jézus Krisztus önmegtagadása a tisztelet és dicsőség dolgában.....	20
V. elmélkedés: Jézus Krisztus követése a testvéri szeretetben.....	21
a) Jézus Krisztus testvéri szeretete általános.....	21
b) Jézus Krisztus testvéri szeretete jóságos.....	22
c) Jézus Krisztus testvéri szeretete türelmes.....	23
VI. elmélkedés: Jézus Krisztus követése a lelkekért való buzgólkodásban.....	24
a) Jézus Krisztus buzgalmának ernyedtlensége.....	25
b) Jézus Krisztus buzgalmának tisztasága.....	26
Elmélkedés a szerzetesi és papi hivatás kegyelméről.....	28
I. A hivatás kegyelme magában véve.....	28
II. A jutalmak.....	29
III. Kötelezettségek.....	30

Előszó

Néri Szt. Fülöp tette egyszer ezt a bölcs és szellemes megjegyzést: „Ha valamit olvasni akarunk, lehetőleg mindig olyan könyv után nyúljunk, amelynek szerzője neve előtt az „S” betűt viseli.”

Ezeknek az elmékedéseknek írója még nem viseli ugyan neve előtt az „S” betűt, de jó úton van, hogy hamarosan megkapja előbb a „B”, azután talán, ha a Gondviselés terveiben úgy van megírva, az „S” betűvel jelzett megtisztelő címet, vagyis a „Boldog”, illetőleg „Szent” előnevet, aminél nagyobb kitüntetés senkit sem érhet.

Az újabb Jézustársaság legkiválóbb alakjának, az 1853-ban elhunyt Roothaan János egyetemes rendfőnöknek eredeti kéziratából vannak ugyanis ezek a meditációk fordítva. Így tehát olyan forrásból, amely nyilvánosságra tudunkkal még soha sem került. A latin eredetit egyik, már megboldogult rendtársamtól kaptam, akihez viszont, – ki tudja, – hány kézen át származott Lengyelországból. Mint ereklyét őriztem azt, mígnem amikor a boldoggáavatási per megindult, be kellett szolgáltatnom.

Volt noviciusaim, akiknek egyike, Borbély István a fordítást ügyesen végezte, mint régi ismerősüket fogják üdvözölni ezeket az elmékedéseket.

Bár sok egyenes vonatkozás van az elmékedésben a Jézustársaságra, de – úgy vélem, – ez nem akadály, hogy azokat esetleg mások is használhassák, főleg olyanok, akik a keresztény tökéletességre Szt. Ignác szabályainak ösvényén törekszenek.

Szeged, 1933 a Jézustársasági Mindszentek ünnepén.

I. elmékedés: Kötelesek vagyunk Jézus Krisztust követni

„Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjétek.” (Jn 13,15) Az Úr Jézus ezekkel a szavakkal nem csak apostolait szólította fel az utolsó vacsorán, hogy nyomdokaiba lépjenek s őt, az isteni Mintaképet, lehetőleg mindenben utánozzák, hanem ugyanezt minden kereszténynek, nevezetesen pedig minden szerzetesnek kötelességévé tette. Ebben az első elmékedésben vegyük fontolóra ezt a lélemben járó feladatunkat s hivatásunkat úgy általában. Tartozunk Urunkat, Üdvözítőnket követni, szinte másolni, a) már mint keresztények, b) méginkább mint szerzetesek és c) egészen különlegesen, mint jezsuiták.

a) Mint keresztények

1. Már az *igaz hitre való meghívásunk* magában foglalja ezt a kötelességünket. Ezért Szt. Péter apostol kivétel nélkül minden keresztényhez intézi szavait: „Erre vagytok hivatva, hogy az *Ő (Krisztus) nyomdokait kövessétek*”. (1Pét 2,21) Más szóval a szent hit, amelyre Isten titeket meghívott, elsősorban azt tette kötelességtekké, hogy Krisztus lábnyomába lépjétek.

Ez annál inkább igaz, mert hiszen Krisztus földi életének is ez volt egyik legfőbb célja: Követendő és utánozható példát akart állítani az emberiség elé. A közöttünk töltött 33 év megváltásunknak igen-igen fontos alkotó eleme. Magára a pusztán szenvedésre, halálra ennyi idő felesleges lett volna. A mennyei Atya többet akart, mikor Egyszülöttét közénk küldötte. Azt kívánta, hogy Jézus tanítson minket szóval, de főleg példával okosan és szentül élni. És ennek az isteni példának követésétől tette Isten üdvösségünket függővé. Annyiban vagyunk választotta, amennyiben Krisztus Urunkhoz hasonlítunk, az *Ő* vonásait öltjük magunkra. „Akiket eleve ismert, azokat eleve arra is rendelte, hogy hasonlók legyenek Fia formájához, s így *Ő* elsőszülött legyen a sok testvér között,” (Róm 8,29) mondja Szt. Pál a Szentlélek sugalmára. Az a magasztos hivatás tehát, amelyet kaptunk, mikor Isten végtelen kegyelme minket a katolikus Egyházba meghívott, szoros kapcsolat, sőt egybeesik azzal a másikkal, hogy Krisztus Urunkat másolni, kopírozni igyekszünk. Ha ebben a szent munkában lényegesen elmaradunk, üdvösségünk kárát valljuk. Akkor hiába kaptuk Istentől a hitet, hiába viseltük a keresztény nevet. De mit mondok: „Hiába?” Nemcsak hiába, hanem vesztünkre, mert az ilyen kegyelmek fel nem használása, ilyen talentumok nem kamatoztatása, Isten méltó haragját hívja ki, s szerencsétlen örök sorsunkat megpecsételi.

2. Krisztus Urunk követésére kötelez és figyelmeztet a szent kereszttség, amelyet felvettünk. A kereszttség által ugyanis az Egyházba, s így magába Krisztusba lépünk be, akinek az Egyház misztikus teste. Így tehát, mint keresztényeknek, Krisztussal kell mintegy azonosodnunk, benne felolvadnunk; ezt pedig nemcsak a kegyelmi étellel, hanem a krisztusi példa szoros követésével érjük el. Mily erőteljesen juttatja ezt Szt. Pál kifejezésre, mikor határozottan kijelenti: „Mindnyájan, kik megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra.” (Gal 3,27)

Mélyedjünk kissé el a nemzetek Apostolának Istentől sugallt kijelentésében, a) A szent kereszttség Krisztust, mint valami ruhát öltötte ránk. Kell tehát, hogy mintegy Krisztusba öltözöttén lépünk a világ színpadára. Az ő életét és halálát játsszuk el az ég és föld gyönyörködtetésére. Mikor a színész a király szerepét adja, mennyire vigyáz, hogy a királyt, annak fellépését, beszédmodorát, ruházatát, szórakozásait, étkezéseit, stb., a megtévesztésig utánozza. Mennyire vigyáz, nehogy olyasmit tegyen vagy mondjon, amivel elárulná, hogy ő nem igazi király. Ezzel nyomban gúny és nevetség tárgyává lenne.

Íme, mi a szent keresztség által Krisztus szerepének adására vagyunk hivatva, kötelezve, hiszen azért öltöttük Őt, mint ruhát magunkra. Nos most már legyünk is azon, hogy minden szóban, mozdulatban igazán krisztus-mások legyünk. Még pedig nemcsak külsőleg, hanem, ami fő, belsőleg is, mert mi a Krisztus-szerepet Isten, az ég előtt is játsszuk. Óvakodnunk kell tehát mindattól, ami ehhez az isteni öltözékhez nem illő és méltatlan.

Nem árt, ha itt mindjárt üdvös önvizsgálatba bocsátkozunk. Méltó-e viselkedésünk, beszédünk, jártunk-keltünk Krisztushoz? Feltünteti-e életmódunk, embertársainkkal való érintkezésünk azokat az erényeket, amelyek Jézus Krisztuson oly jellemzők? Gondoljuk csak el, milyen alázatos, szerény, türelmes, szeretetreméltó és engedelmes volt a mi jó Urunk! Istenem, milyen elütő, minő más vagyok én! Hol találjuk meg, bár csak halványan is, a rokon vonásokat közötté és közöttünk? Pedig, amint mondják, a keresztényeknek az evangéliumot kellene illusztrálniuk, képekben bemutatniuk. Már mi akkor ugyancsak nem vagyunk az evangélium illusztrált kiadása. Aki bennünket lát, hall, vajon Krisztusra ismer-e bennünk? Talán még mindig, – annyi év után is, amelyet mint keresztények éltünk át, – a régi, bűnös, bukott Ádám él bennünk, üt ki rajtunk, nem pedig az az új Ádám, új ember „aki az Isten képére teremtett igaznak és szentnek”? (Ef 4,24)

Itt az ideje, hogy levessük magunkról azt a régi embert, akit egyszer már levetettünk a keresztségben, de aztán, sajnos, újra, meg újra csak felöltöttünk magunkra. Itt az ideje, hogy most már állandóan Krisztusba öltözöttén járjuk az életutat. Mint Istennek választottai, kedveltjei, szentjei a krisztusi szelídséget, alázatosságot, szerénységet és engedelmisséget tükrözzük vissza, hogy így csakugyan „Krisztus lakozzék a hit által szívünkben.” (vö. Ef 3,17)

A szent keresztségből eredő kötelességet Krisztus Urunk követésére csak annál hathatósabban kifejezésre juttatják azok a szertartások, amelyekkel ezt a szentséget Egyházunk kiszolgáltatta.

Először megkérdezte tőlünk az Egyház, vajon ellentmondunk-e a sátánnak, minden cselekedetének, pompájának, más szóval készek vagyunk-e ellene hadba szállni, a gőg, az érzékiség s a világ csábjainak ellenállni, amelyeken keresztül a sátán többnyire támadni szokott. Határozottan kijelentettük, hogy lelkünknek mindezekhez semmi köze sincs! Mert mostantól fogva a sátán nagy ellenlábásának, Krisztusnak adjuk magunkat mindenestül. Erre fel is kentek olajjal, krizmával, hogy mi is krisztus, vagyis felkent lehessünk. Megízleltették aztán velünk a szentelt sót. Elfogadtuk, a krisztusi életbölcességnek ezt a szimbólumát. Az egész ízlésünknek, életfelfogásunknak tehát mostantól fogva egészen krisztusinak kell lennie. Megjelöltek továbbá a szent kereszt jelével, „hogy ezentúl mindig hordozzuk testünkön Jézus halálát, vagyis, önmegtagadását, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkön.” (2Kor 4,10)

De legkifejezőbb maga a *szent keresztség*, amely hajdan teljes alámerítéssel ment végbe. Gyönyörűen rámutat ennek a szertartásnak szimbolikus jelentőségére Szt. Pál, amikor a Kolosszaiakhoz így ír: „Vele együtt (ti. Krisztussal) eltemetkeztetek a keresztségben s vele együtt fel is támadtatok ...” (Kol 2,12) a keresztségben tehát mindennek meg kell halnia, ami nem krisztusi. Új krisztusi életre kell feltámadnunk egészen az Ő „formája” szerint. Talán csupa üres szertartások ezek? Csak a külső látszat kedvéért mennek rajtunk végbe? Bizonyára nem! Igaz ugyan, hogy mi ezeket a szertartásokat, midőn a szent keresztségben részesültünk, még nem értettük. Az Egyház azonban mégis végrehajtotta azokat rajtunk és pótolta a mi beleegyezésünket. Bizonytalán azért tette, hogy amint öntudatra ébredünk, átvegyük a kötelezettséget Krisztus követésére és betöltsük azt. Valóban, amikor eszünk használatát elértük, hálás szívvel vettük tudomásul, hogy meg vagyunk keresztelve. Megértettük és vállaltuk a vele szoros kapcsolat feladatát Jézus Krisztus utánzására, követésére, mint a királyfi, aki megtudja, hogy ő a trónörökös, és reá korona, de egyben súlyos kötelezettségek is várnak.

Vessünk tehát számot magunkkal! Fizessük meg amivel tartozunk, adjunk számot sáfarkodásunkról! Mily ellentmondásban volt és van a mi életünk a sáttánnal, a test és világ csábjaival, a göggel, érzékiséggel? Hová tűnt belőlünk az isteni bölcsesség szava? Istenem, de más a mi ízlésünk és Krisztusé! Elárulja magát ez az ellentét, ha a „Nyolc boldogságot” kóstolgatjuk... Hol van éltünkben a kereszt által jelképezett állandó önmegtágadás? Hol az alámerülés és felemelkedés által jelképezett új élet? Nem igazi hazugság-e a mi egész szegény életünk? Nem volna-e kénytelen Szt. Péter apostol hozzánk is azokkal a szavakkal fordulni, amelyekkel *Ananiást* leleplezte, szinte halálra ítélte: „Nem embereknek hazudtál, hanem az Istennek.” (ApCsel 5,4) Avagy talán más a hazugság szóban és más a cselekedetben, az életben?

Ámde még fokozottabb mértékben vagyunk kötelesek Krisztus követésére:

b) Mint szerzetesek

Valóban, ezt nem nehéz belátni. Hiszen mi egyéb a szerzetesi állapot lényege, mint Krisztusnak nemcsak a parancsok, hanem az evangéliumi tanácsok útján való, tehát tökéletesebb követése? Van-e, lehet-e tehát nekünk, szerzeteseknek, szorosabb kötelemünk, mint Krisztusnak, a Mesternek nem közönséges, hanem – mondhatnám művészi kopírozása? „Ha tökéletes akarsz lenni – mondja Urunk az evangéliumi ifjúnak – menj, add el amid vagyond és oszd el a szegényeknek és kincsed leszed a mennyekben és jer kövess engem.” (Mt 19,21) Megadta ebben Urunk a szerzetesi állapot alapító okmányát és két fővonásban annak egész alkotmányát: a szerzetesnek *a világot el kell hagynia*, s Krisztus szorosabb követését magára vállalnia.

Erre a lényeges kötelességre utal:

a) *ruházatunk*. Mikor beléptünk, letettük a világi öltözéket, amelyben talán a hiú világnak vágytunk tetszeni és azért olykor felcicomáztuk azt. Az egyszerű szerzetesi ruha után nyúltunk, amely alakjával, színével megkülönböztet minket a világ fiaitól, s Krisztus egyszerűségét és szegénységét tünteti fel.

b) De szerzetesi *lakásunk*, gondosan őrzött klauzúránk is ugyancsak erre figyelmeztet. El van különítve a világtól, egyszerű, szegényes, a csend ihletét leheli. A falakon mindenütt a feszület és a szentek képei, kik Krisztus szoros követésében tüntették ki magukat ... mintha a levegő is Krisztus szavát suttogna: „Kövess engem ...”

c) sőt a *táplálékunk* is valahogy Krisztus szoros követésére utal és kötelez minket. Hiszen asztalunkat a Gondviselés teríti, jámbor világiak adományából élünk, akik azért tettek alapítványokat, azért alamizsnálkodtak számunkra, mert bennünk Krisztus választottait, szorosabb utánczóit, *követőit*, szóval szerzeteseket látnak. Ebben van minden becsületünk és létjogunk.

Tehát a világról való lemondás, és pedig Krisztus szoros utánczása céljából: ez a programunk.

És hányadán vagyunk mindezzel?

Figyeljük, gondoljuk meg, a) nem beszélünk-e szívesen a világról, annak hiúságos, tán bűnös örömeiről, vigaszairól, gazdagságáról, dicsőségéről? Ha ez így volna, akkor szerzetesköntösbe bújt világfiaknak bizonyulnánk.

Vizsgáljuk továbbá b) a szerzetes*ruhában* krisztusi szerénységet, modestiát tüntetünk-e fel, c) a szerzetházban megtartottuk-e azt a tiszteletreméltó komoly csendet, melyet a szent szabály előír és amely oly mély hatást fejt ki a világiakra, mintha csak nem is e világban járnánk.

d) Ami pedig a *táplálkozást* illeti, úgy ülünk-e az asztalhoz, mintha csakugyan Krisztus kezéből fogadnók az eledelt? Megszenteljük-e az étkezést is jószándékkal, mértékletességgel, szent gondolatokkal, amelyeket főleg a figyelmesen hallgatott asztalolvasások ébreszthetnek?

Ha mindebben hibázunk, bezzeg a világ fiaival tartunk és Krisztust nem követjük, nem utánozzuk.

Minő visszás és helytelen dolog tehát általában, ha a szerzetes a világ elvei szerint él, cselekszik, ha Krisztus tanítványa voltaképpen mégis csak a világhoz jár iskolába.

Még komolyabb köteletségünké teszi nekünk, szerzeteseknek, Krisztus szoros követését, a hármass fogadalom, amely bennünket Krisztus keresztségéhez szegez, hiszen amikor szent fogadalmainkat letettük, ezzel ünnepélyesen megígértük Istennek, hogy ezentúl, mint „Krisztuséi, megfeszítjük testünket a vétkekkel és kívánságokkal együtt”, (vö. Gal 6,24) és így akarjuk követni Krisztust, a legtisztább Szűznek Fiát, aki egyben érettünk szegény és engedelmes lett mindhaláláig. Igen, így akarunk „Krisztussal együtt keresztre szegeztetni.” (vö. Gal 2,19)

Így kívánjuk megvalósítani azt, amit az Apostol állít magáról: „Élek pedig már nem én, hanem Krisztus él énbennem.” (Gal 2,20)

Szerzetesek vagyunk. Fogadalmakat, sőt örök fogadalmakat tettünk, örökre el vagyunk jegyezve Krisztussal. Fenséges dolog ez! A hit ajándéka után ez a legnagyobb kegyelem. Ámde megtartottuk-e komolyan és teljesen fogadalmainkat? Nagy, életbe, sőt örök üdvösségbe vágó kérdés ez, amelyre egykor Isten Ítélszéke előtt meg kell felelnünk. Feleljünk meg most előre saját lelkiismeretünk ítélszéke előtt! És ha lényegükben még épek is fogadalmaink: nem esett-e s nem esik-e mégis azokon kisebb-nagyobb sérelem? Nem török-e róluk a zománc, amely óvja azokat a pusztulástól? Ó, mily könnyen jut a szerzetes a végső pusztulásba, ha a legkisebb hibát is csekélybe veszi a szent fogadalmak terén.

Sirassuk meg tehát, a megfeszített Üdvözítő előtt hűtlenségeinket, amelyeket szent fogadalmainkban elkövettünk és újítsuk meg azokat, mi Krisztus kopírozására.

Egészen különös, gyönyörű köteleiséget vállaltunk

c) Mint jezsuiták

a) Már a nevünk is figyelmeztet arra, hogy Krisztus követésére esküdtünk fel. Jézus társainak hívnak minket. Mi mást jelent ez, minthogy mi annak a légióknak vagyunk a katonái, amelyet az Úr Jézus önmaga számára képzett ki testőrség gyanánt. Arra hívott minket Urunk, hogy állandóan vele legyünk, testünkkel, életünkkel védjük az Ő ügyeit, de elsősorban, hogy életét egészen hüen, mindenben utánozzuk, lábnyomait kövessük. Azért lettünk jezsuiták (Jesus ita, ahogy Jézus!) Mi erősen hisszük, hogy szent pátriárkánk, Ignác, isteni sugallatra adta ezt a nevet nekünk. Mikor többen ennek a névnek a megváltoztatására törekedtek és minket miatta támadtak, üldöztek, Szentatyánk mindig csak azt felelte: „így és nem másként hívják azokat, akik emez alkotmány szerint akarnak élni.” Így is maradt mindvégig, és nem sikerült ellenségeinknek ettől a drága névtől minket megfosztaniok. Az irgalmas Isten így akarta, és nem engedte meg, hogy másként hívjanak bennünket, mint „Jézusnak, az Ő Fiának társai”. Minő kitüntetés, de egyben mily nagy felelősség is! Ez a szent név kétségkívül a Gondviselés irántunk való szeretetének záloga, de egyúttal törvény is, mely minket Krisztus szoros követésére kötelez. Isten ugyanis nem az árnyékot keresi, hanem az igazságot. Ha tehát azt akarta, hogy minket Jézusról nevezzenek, azt követeli, hogy mi Jézushoz, az Ő szent Fiához, mindenben a lehető legtökéletesebben alkalmazkodjunk. Mily szégyen volna, ha nevünkben ugyan Jézust hordoznók, de tetteinkben semmi nyoma sem volna ennek! Milyen szemrehányás érne egykor majd minket Isten ítélszéke előtt, ha „Jézus társa” egészen másképpen mutatkoznék be, mint aminő Jézus; nem volna Jézus mása.

Jézus szelíd és alázatos, Jézus társa pedig nyers és gögös. Jézus nyájas és szerény, Jézus társa pedig türelmetlen és arrogáns. Jézus megtartja a törvényt az utolsó betűig, Jézus társa pedig túlteszi magát minden szabályon. Jézus engedelmes és pedig nemcsak mennyei Atyjának, hanem az Ő kedvéért az embereknek is, és Jézus társa, amikor csak könnyen teheti,

kivonja magát az előjárói vezetés alól. Így azután az a szent név, amely a legnagyobb kitüntetésünk, a legnagyobb szégyent zúdítaná fejünkre. Legyünk tehát a legkomolyabban azon, hogy méltóképpen viseljük ezt a nevet, és buzgón teljesítsük az evvel járó kötelezettségeket, amelyek közt a legelső Krisztus Urunk szoros követése.

b) De alkotmányunk és egész életmódunk is Krisztus szoros utánzására utal bennünket. Alkotmányunknak egész formája élénken feltünteti és vázolja Krisztus Urunknak földi pályáját, és pedig úgy a magán, mint a nyilvános, úgy a szemlélődő, mint a tevékeny életét, Amint Krisztus Urunk élete harminc első évét az alázatosság, engedelmség gyakorlatainak szentelte, és a názáreti ház magányában és csendjében „növekedék bölcsességben és korban és kedvességben” (Lk 2,52), úgy a mi fiatal rendtársaink is körülbelül ugyanannyi időt töltenek a Társaság názáreti házaiban: a noviciátusban és skolasztikátusban. Az alázatosság és engedelmség szünös-szüntelen tartó gyakorlataiban lelküket, szellemüket alaposan kiképezve készülnek a nyilvános fellépésre. Amint Jézus apostoli pályája küszöbén még negyven napra visszavonult, hogy mintegy erőt gyűjtsön a reá váró nagy küzdelemre, éppúgy a Társaság is a tanulmányok végeztével visszaküldi fiait a magányba még egy próbaévre, hogy így lelkileg teljes felkészültségben láthassanak az apostoli munkához.

Jézus élete a szemlélődő és tevékeny életnek a vegyülete volt. Ilyen életmódot kíván a Társaság is fiaitól. Megköveteli tőlük, hogy naponként legalább egy óra hosszáig elmékedjenek, s évenként 8–10 napos exerciciumban felfrissítsék a noviciátusban és a harmadik próbaévben elvégzett, teljes hónapig tartó lelkigyakorlatok felejthetetlen benyomásait. Életünknek ezen kontemplatív elemén kívül minden percünket az Isten nagyobb dicsőségére végzett komoly munkára kell fordítanunk, ahogy ezt Jézusnál láttuk, Jézustól tanultuk.

Életmódunk egyébként közönséges és semmi olyant nem tartalmaz, ami bármilyen viszonyok közt, bárhol és bármikor Isten hűségesebb szolgálatában és apostoli céljainak megvalósításában akadályozna bennünket. Ebben is Krisztust utánozzuk, akinek életmódja ugyancsak közönséges volt, és csak abban volt rendkívüli, hogy a közönségesben is rendkívüli tökéletességet fejtett ki.

Valóban, a mi alkotmányunk oly remek kopírozása az Üdvözítő isten-emberi életének, hogy ebből a szempontból valami tökéletesebbet alig képzelhetünk, Szt. Ignác Atyánk sok ima, könny és vezeklés közt írta meg és érdemelte ki azokat az isteni sugallmatokat, amelyeket a szent rendalapítók a magasból kapni szoktak, mikor szabályaikat megszerkesztik. Reánk szállott a drága örökség! Meg kell tehát becsülnünk.

Ez pedig azt jelenti, hogy minden áldozattal és kitartással Krisztus leghűségesebb követésére kell szánnunk magunkat.

II. elmékedés: Jézus Krisztus követése a lelki dolgokban

Az első elmékedésben kifejtett okok meggyőzhettek arról, hogy Urunkat, Üdvözítőnket követnünk kell. Ámde hogyan? miben? Erre felelnek a következő meditációk. Bocsátkozzunk tehát most már a részletekbe. Először a lelki dolgokat vesszük elő, mert ezek méltóságban és fontosságban az első helyen állanak. Figyeljük és tanulmányozzuk Jézus Krisztust a lelkidolgok végzésében, nevezetesen, hogy minő

- a) hűséggel,
- b) áhítattal,
- c) tiszta szándékkal tölti be azokat.

a) Hűség

1. Jézus Krisztus mindent teljesít

Nem mulaszt el egyetlen alkalmat sem, amikor az ószövetségi, – bizony, sokszor nehéz és bonyolult, – szertartási törvény betöltéséről van szó. Nem keres okot, ürügyet, hogy magát azokból kivonja, mentesítse.

Nagy utakat tesz meg, évenként többször is, hogy a jeruzsálemi templomban ünnepeljen. Szombatokint sohasem hiányzik a zsinagógából. Meghallgatja a törvényeket, énekel a zsoltárokat, mint a többi földije, honfitársa, és mindezt „szokás szerint” teszi. (Lk 2,42; Lk 4,16) Az evangélium bizonyára azért hangsúlyozza oly következetesen azt a szokást, hogy az Úr nagy, kitartó hűségét jellemezze a lelki dolgokban. Nyilvános pályájának küszöbén a többi jámbor nép közé vegyülve Ő is fel akarta venni János keresztségét. Figyeljük csak meg, mikor János szabadkozik, hogyan okolja meg Urunk ezt az eljárását: „Hagyd ezt most, mert így illik teljesítenünk minden igazságot” (Mt 3,15) Mintha azt mondaná, minden lelki, Istenre vonatkozó dolgot olyan nagynak, fontosnak tartok, hogy igazságtalanság volna abból egy szemernyit is elhanyagolni.

Bocsátkozzam itt megint mindjárt kis önvizsgálatba. Mennyiben követtem eddig Uramat, Jézusomat a hűségben a lelkidolgok szempontjából? Nemde majd ezt, majd azt hanyagolom el különböző, szemre tán helytálló ürügyek alatt. Egyszer elkésve kezdem, máskor hamarabb végzem be lelkidolgaimat, mint azt a törvény, a szabály megköveteli. Szinte nyereségnek tartom, ha abból valami elmaradt. Pedig minden szemernyi, ami a lelkidolgokból lekopik, igazi veszteség. Ha az aranyból lereszelek valamit, az a porszem is igazi arany. Sőt ami a legrosszabb: mitől kell hűtlenségünk miatt tartanunk? Nem kevesebbtől, mint Isten átkától. „Átkozott, – úgymond a Szentlélek, – ki az Úr dolgát álnokul végzi.” (Jer 48,10)

Álnokul, hanyagul végzi Isten dolgát, aki, mint hamis sáfár, megrövidíti Urát. Szóval, aki lelki kötelességeit *részben* elmulasztja. És mit cselekszik, aki *egészen* elhagyja azt? Az nem álnok, tolvaj, hanem rabló, aki egészen elrabolja Istentől, amit neki égő áldozatul megajánlott. Mennyivel inkább rászolgál az ilyen Isten átkára!

2. Jézus Krisztus legyőzi a lelki dolgok elé gördülő akadályokat

Íme, éppen itt mutatkozik az Ő odaadó hűsége. Figyeljük meg ebből a szempontból is Urunknak eljárását.

Ámbár a nép nyomon követi és szinte szorongatja, mégis talál magának időt, hogy visszavonuljon és imádkozzék. Ha nappal az apostoli munkák nem engedik meg, hogy zavartalanul érintkezzék mennyei Atyjával, felhasználja erre az éjszakát. A szinte állandó gyaloglás fáradalmai, a néphez és tanítványaihoz intézett sok beszéd és oktatás, éhség és szomjúság nem tudják meggátolni abban, hogy megtartsa lelki napirendjét és az előre megszabott időt imára, elmékedésre fordítsa. Ugyan miért tette ezt Urunk, aki lelkével amúgy is állandóan Isten színe látásába volt merülve, és így soha sem volt a legbővebb lelkítáplálék híjával?

Miért imádkozott mégis annyit, Ő, aki az ilyen forma-imára rá sem szorult? Megmondja Szt. Jeromos, mikor azt állítja, hogy Krisztus Urunk *mintát akart nekünk adni az imádságra*. Ámde, ha ez így van, nyomban szorongat az a kérdés, vajon mennyiben utánozzuk, követjük mi ezt a mintaképet? Bezzeg nekünk a legkisebb akadály is elég arra, hogy felmentve érezzük magunkat kötelező imáink alól, vagy pedig, hogy azokat megrövidítsük. Ha aztán nagy nehezen mégis hozzálátunk, hogy minél előbb túlessünk rajta, egyszerre valami fáradtság, álmoság, lomhaság lep meg, amelyet csak ímmel-ámmal alig tudunk leküzdeni.

Amikor pedig valóban megakadályoz a kötelesség abban, hogy imámat rendes időben végezzem el, mily nehezen szánom rá magam, hogy azt máskor kipótoljam! Tudom-e majd ezt a lanyhaságot Isten előtt menteni? Vajon nekem több dolgom van-e, mint az Úr Jézusnak volt, aki éjjel-nappal dolgozott és imádkozott?

Honnan ez a lanyhaság énbennem?

Ha a kérdés gyökeréig hatolok, megtalálom az igazi okot. Ennek az oka pedig egyszerűen az, hogy lebecsülöm a veszteséget, amely az imaélet elhanyagolásából ered. Mintha bizony egészen közömbös dolog volna, hogy elvégzem-e, vagy elmulasztom-e imakötelveimet. Ó, mily káros és tán végzetes önámítás ez! Elfeledtem-e, hogy azok esnek kísértésbe, akik ellanyhulnak az imaéletben? Nemde az események csakhamar igazolták, miért kötötte Urunk szenvedése előestéjén annyira az apostolok lelkére: „Ébren legyetek, és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek. (Mt 26,41) Mily veszélyes lehet az éjszaka, amelyet nem előz meg a jó esti ima! Tapasztalták ezt a jó apostolok is. Aki nem imádkozik, lerakta a fegyvert és már előre megadta magát az ellenségnek. Talán már mi is láttunk, tapasztaltunk ehhez hasonlót. Ha visszatekintünk azok pályafutására, akik hűtlenné lettek hivatásukhoz és lelküket a legnagyobb veszélybe döntötték, világosan látjuk, hogy bukásukat az imaélet elhanyagolása előzte meg. Ettől kezdve újra felébredt bennük a régi ember „a vétkekkel és kívánságokkal együtt” (Gal 5,24) Letűntek fenséges hivatásuk egéről, mint a hulló csillagok. Valóban rájuk is illik, amit Izaiás a babiloni királyra mondott: „Hogy leestél az égből, hajnali csillag, ki reggel fölkelte! Lerogytál a földre...” (Iz 14,12)

Hála legyen a jóságos Istennek, még nem késtünk el. Még van időnk imaéletünket reformálni. Feltesszük magunkban, hogy az imáink elé tornyosuló akadályokat teljes jóakarattal elhárítani törekszünk. Mindig szemünk előtt tartjuk az Úr Jézus annyira szerető és szigorú figyelmeztetését: „Mindenkor imádkozni kell és abba bele nem fáradni.” (Lk 18,1)

b) Az áhítat

Az áhítat az Úr Jézus imaéletének második jellemző, követendő vonása. Az áhítatnak ismét két oldala van: külső és belső. Vegyük sorra ezeket.

1. Jézus Krisztus külső áhítata

Minő külső magatartást tanúsít a mi jó Urunk imádság közben? Amit ebből a szempontból nála tapasztalunk, az igazán csodálatba ejt bennünket. Íme Ő, az Isten Egyszülötte, egylényegű az Atyával, nemcsak *térdre hullva*, hanem *földre borulva* imádjá az Atyát, és ilyen alázatos helyzetben, mozdulatlanul marad nemcsak néhány órán át, hanem egész éjszakákon keresztül. Ó, mily bámulat tölthette el magukat az angyalokat is, midőn Urukat, Királyukat ennyire megalázódva látták! Mekkora elragadtatással szemlélték ezt a porba borult Istenembert, akit trón illet meg az Atya jobbján!

Viszont azonban milyen méltatlankodva tekintenek le reánk ugyanazok a szent angyalok, mikor bennünket, nyomorult teremtményeket oly lanyhán, olyan elhanyagolt külsővel látnak Istennel beszélni, imádkozni. Mikor megfigyelik, hogyan keressük a lehető legkényelmesebb helyzetet, testtartást, amidőn a Legfenségesebbel akarunk érintkezésbe lépni! Igazán nem csoda, hogy Isten sem áll velünk szóba, és imáinkra nem hullatja az áhítat és vigasz kegyelmének harmatát.

Tehát valahányszor ilyen helyzetben észrevevessük magunkat, szégyenkezzünk és térjünk vissza nyomban a külső tisztelet fegyelméhez!

2. Jézus Krisztus benső áhítata

Ha Jézus Krisztus külső áhítata is nagy volt, milyen lehetett a benső? Hiszen a külső csak vetülete, halvány visszatükröződése a bensőnek! Hogy erről némi fogalmunk legyen, kopogtassunk, nyissunk be az isteni Szívbe, az Istenségnek ebbe a szentélyébe. Sem angyali, emberi elme pedig még kevésbé tud magának akár csak homályos fogalmat is alkotni azokról a magasztos gerjedelmekről, amelyekről túlradt az isteni Szív, mikor mennyei Atyjával társalgott. Minő erények tündököltek ilyenkor az isteni Szívben! Micsoda szeretetlángok csaptak fel az égre Isten és ember iránt erről a szentséges tűzhelyről? Mily áldozatos buzgóság emésztette így, imádság közben ezt a Szívet?! Mily fájdalom hatotta át annyi sérelem miatt, amely Atyját éri a hálátlan emberiség részéről?! mennyire igyekezett Őt engesztelni mindnyájunk nevében?! Valóban „szavakba nem foglalható sóhajtások” (Róm 8,26) voltak ezek!

Mily sokszor, és mily bensőséggel rebeghette Urunk: „Hála legyen Istennek az ő kimondhatatlan ajándékáért” (2Kor 9,15), mikor isteni Szíve azokat a végtelen jótéteményeket fontolgatta, amelyeket az Atya a természet, a kegyelem és dicsőség rendjében teremtményeire áraszt! Fordítsuk most lelki szemünket erről az istenmintáról a mi szegény, gyarló imaéletünkre. Minő bensőséggel végezzük mi imáinkat, elmékedéseinket? Ó, mily lanyhák és szárazak vagyunk! Nincsenek, vagy csak nagyon elvétve támadnak áhítatos érzelmeink. Nincsenek szent vágyaink, amelyek élesztik az áhítatot. Nincsenek életrevaló, izmos feltételeink. Alig merül fel lelkünkben egy-egy szent gondolat és máris elfojtják az előtörő szórakozások. De nehezünkre esik értelmünket megfeszíteni, mikor Istenre, lelkiekre, égiekre kellene gondolnunk! Az imára fordított idő valóságos végtelenség előttünk. Negyed óracska is már kivárhatatlanul lassan telik. És az imádság végén csak olyan lanyhák, üresek és hidegek vagyunk, mint amikor belekezdtünk.

Megint csak azt kérdezzük: honnét van mindez, mi az oka ennek? A feleletet már előbb megtaláltuk: Mindez abból ered, hogy imaéletünknek egyáltalán semmi, vagy csak nagyon kevés *fontosságot* tulajdonítunk. Ha igazán belátnók az ima óriási értékét, jelentőségét, ezzel együtt felgyulladna bennünk az a vágy is, hogy felhasználjuk mindazokat az eszközöket, amelyek a jó imához segítenek, s amelyek felhasználása nélkül jó ima után kívánczunk csak hiú ábránd és hiábavaló sopánkodás marad mindörökre. Ezeket az eszközöket pedig megtaláljuk a *Lelkigyakorlatok* aranykönyvében. Szent Atyánk hagyta hátra azokat számunkra örökségül. Megmondja itt, hogyan lehet az imát jól végezni. Már előző este gondosan előkészítjük az elmékedés pontjait; másnap *ezekkel a gondolatokkal ébredünk; ima előtt Isten jelenlétébe helyezkedünk*. Majd hármassal lelkitehetségünket, az *emlékezést, értelmet és akaratot* munkába szólítjuk és a gondolatfonásba az Istennel való társalgást szorgosan beleszójuk. A végén pedig az ima sikere felett kis önvizsgálatot tartunk, hogy a becsúszott hibákat kiküszöböljük, a helyes, sikeres eljárást pedig máskor is utánozzuk. Így leszünk azután lassan az imádság mesterei. Ellenkező esetben kitanulunk az imából, mint a vén cigány, aki mindennap elfelejt egy nótát.

Így külön is megfontolás tárgyává tesszük a külső és belső szoros áhítat szerves összefüggését. A belső nem fog sikerülni a külső nélkül. Maga az Üdvözítő is, aki pedig mindig szemlélte lelkében a vele egyesült istenséget, mégis okulásunkra úgy mutatta, mintha a külső összeszedettség nélkül még Ő is tarthatna a szórakozástól. Jóllehet Ő az előbb említett okból a szórakozottságra teljesen képtelen volt, mégis, mikor imádkozni akar, többnyire félrevonul, magányos helyet keres, éjjeli időt választ; nyilván azért, hogy imájában meg ne zavarják. Sőt akkor is, amikor tanítványával együtt imádkozik, szemét az égre emelve, mintha menekülnie kellene a szórakoztató körülményektől.

Mi pedig? Nemcsak, hogy nem kerüljük ima közben a szórakozásokat, hanem szinte keressük annak alkalmát. Szemünket körülhordozzuk, s ott és olyankor imádkozunk, ahol és

amikor szinte lehetetlen magunkat összeszedettségben megőriznünk. Talán csodát várunk Istentől? Fizikai kísérletben sokszor minő „semmisségen” fordul meg a siker vagy sikertelenség! Éppen ezért mily feszült figyelemmel és gonddal készítjük elő azt! Ó, bárcsak az ima sikerére is legalább ennyi gondot fordítanánk! Pedig sokkal többet is megérdemelne! Tudom-e, mit jelent készület és gond nélkül imához fogni? Lehet-e így eredményt remélni? Megmondja a Szentlélek: „Az imádság előtt készítsd el lelkedet, és ne légy, mint az Istent kísértő ember.” (Eccl 18,25)????

c) Tiszta szándék

Jézus Krisztus külső és belső áhítatának legmélyebb rugója az ő istenileg jó, tiszta szándéka. Ebben is követendő példánk az édes Üdvözítő.

a) Elsősorban általános teremtményi kötelességének akart megfelelni: be akarta mutatni Atyjának hódolatát, Őt, a legfelségesebbet kívánta megdicsőíteni.

b) Mint ember, segélyért folyamodott nagy feladatainak megoldására.

Ezért készült negyven napos imával apostoli pályája megkezdése előtt az óriási munkára. Szenvedése előtt, mintegy erőt gyűjtve, ugyancsak hosszan és feltűnő buzgón imádkozik. De egyes külön munkáira is kiesdette Atyja hozzájárulását, segélyét, áldását: a csodálatos kenyér szaporítás alkalmával és Lázár feltámasztásakor.

c) Imádkozott az Úr, mint az egész emberi nem feje és imakötelmének képviselője. Mint valami óriási fa áll az emberiség földjén, amelynek gyökere belenyúlik minden népnek, minden osztálynak és minden időknek összes rétegeibe. Magába szívja azok összes szükségletét, jogos vágyát és reményét, és karját ég felé tárva, imádkozva mutatja be mindezt mennyei Atyjának. Majd aztán a kegyelem bőséges, érett gyümölcseit hullatja a verítékével, könnyeivel, vérével öntözött földre.

d) Imádkozott végül az Úr, hogy kiengesztelje Atyját irántunk, mert mi oly sokat vétünk, és olyan keveset könyörgünk.

Most ismét szálljunk szívünkbe, s feleljünk magunknak őszintén, hogy mi miért imádkozunk? Talán csak pusztán megszokásból, sablonból, avagy talán ami még rosszabb, csupa emberi tekintetekből? Mi indít bennünket arra, hogy elmélkedjünk, lelkiismeretünket vizsgáljuk, a legméltóságosabb Oltáriszentséget látogassuk?

Mert a szándék adja meg minden cselekedetünknek értékét. Vajon nem kell-e félnünk attól a fenyegetéstől, amellyel Malachiás ajka által az Úr a zsidó papokat, akik áldozataikban nem az Ő dicsőségét, hanem csak önérdük kielégítését keresték: „Ha nem akarjátok hallani, és ha nem akarjátok szívetekre venni, hogy dicsőséget adjatok az én nevemnek, ... orcátokra freccsentem a ti ünnepeitek ganaját.” (Mal 2,1.3) Az ily istentiszteletet ugyanis az Úr szennynek nevezi, mert bepiszkította azt a helytelen szándék. Az ilyen ima, áldozat értéktelen, és undort kelt az Úrban. Az ítéletkor nekünk is szemünkre lobbantja majd az Üdvözítő a helyes szándék hiányát, imagyakorlatainkban a ferde szándékot, amely megfertőzte lelki dolgainkat, és arcunkra szégyent, gyalázatot hozott. Azért tisztítsuk meg mielőbb szándékunkat! Minő utálattal fordult el Urunk a farizeusoktól, és mint ítélt felőlük, akik mind éppen a helytelen szándék miatt voltak legfőképpen bűnösök. Szűrjük át szándékainkat a szigorú önvizsgálat sűrű szövetén, hogy mi csakugyan ne keressünk más lelkiéletünkben, imagyakorlatainkban, hanem csak egyedül Isten dicsőségét és azt, ami Urunknak kedves és tetsző.

Egyben azt is vizsgáljuk meg, vajon imádkozunk-e mindannyiszor, valahányszor jelentősebb dologba kezdünk? Imádkozunk-e, amikor kísértések ostromolnak? kételyek aggasztanak? Törődünk-e felebarátaink üdvével és az Úr Jézus nagy szándékaival? Vagy talán csak a saját, kicsinyes érdekkörünk foglalja le imáinkat? Érdekelnek-e minket

imáinkban a hitetlenek és bűnösök megtérése, a haldoklók, a meghalt hívek és Krisztus országának kiépülése, diadala minden téren?

A testvéri szeretetnek is leghathatósabb gyakorlata volna, ha sokszor imádkoznánk azért, hogy testvéreink megjavítsák hibáikat és nagy haladást tegyenek az erényben. Így olvadna a mi imánk is Krisztus imáiba, így válnék üdvözítői, krisztusi imává. Hogy pedig megtanuljunk így imádkozni, buzgó beszélgetésben kérjük Jézus Krisztust: „Uram! taníts bennünket imádkozni.” (Lk 11,1)

III. elmékedés: Jézus Krisztus követése a szabályok megtartásában

Isten szent akaratát a legfinomabb részletekig azokban a szabályokban közli velünk, amelyek követésére nagykegyesen meghívott minket. Hogy miként kell szabályainkat megtartanunk, arra ismét *Jézus Krisztusban* találjuk meg a legideálisabb, követendő példát.

Urunknak is volt szabálykönyve. Ez a szabálykönyv a Törvény és prófétáknak róla szóló jóvendölése voltak.

Elmékedjünk most tehát arról, hogy Jézus Krisztus

- a) mily nagyra becsülte ezeket a szabályokat, és
- b) mekkora gonddal tartotta meg azokat.

a) Mennyire becsülte Krisztus Urunk a szabályokat

Jézus Krisztus az Ő szabályaiban, vagyis a „Törvényben” és a prófétákban, mennyei Atyja akaratának megnyilatkozását látta és imádta. Legnagyobb tisztelettel hordozta azokat ajkán és szívében.

Szent Pál isteni sugallatra a világba lépő édes Üdvözítő ajkára adja a 39-ik zsoltár nagyszerű igéit: „A könyvtékercsben (Szentírásban) rólam van megírva, hogy megcselekedjem, ó, Isten, a te akaratodat.” (Zsid 10,7) „Ezt akarom, én Istenem: törvénye itt van szívemben.” (Zsolt 39,9) A legelső tehát, amire Jézus Krisztus, az Isten fia, a világba lépve elhatározta magát, s amit ettől fogva egész pályáján legfőképpen szem előtt tartott, a „Törvényben” és a prófétákban kifejezett isteni akarat betöltése volt. Olyannyira, hogy ezt mintegy a *szíve közepén* hordozta, ahogy a királyi zsoltáros prófétai látomásában előre látta.

Jézus Krisztus tulajdon ajka által sem beszél másképpen: „Nem azért szállottam le – úgymond – a mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki engem küldött.” (Jn 6,38) Tehát az Úr Jézus „szabályát” mindennek eléje helyezte, még a saját akarata elé, is, mert abban Atyja akaratát szemlélte, tisztelte. És így van ez rendjén. Mert hiszen Istennek akarata a legfelsőbb, legigazságosabb és legszentebb zsinórmértéke minden cselekedetünknek. Már pedig ez az isteni akarat szabályainkban jut világos és precíz kifejezésre.

Sőt mi több! Jézus Krisztus Istennek nem csupán a parancsokban kifejezett akaratát becsülte mindennél többre, hanem még tanácsait, tetszését is csupa szeretetből és gyengéd gyermeki félelemből szigorú parancsnak vette. Hiszen Ő, mint Istenember, amúgy is a törvény felett állott. Amit tett és szenvedett, önként tette és vállalta, csak azért, hogy mennyei Atyjának kedvében járjon.

Ó, ha mi Isten szent akaratát látnók mindenben, még a legkisebb szabályban is! Bezzeg mennyivel nagyobb tisztelettel volnánk eltelve iránta!

Igen, mert a mi *szent szabályaink Isten akaratát közlik velünk.*

Szt. Ignác Atyánk, nemcsak Társaságunk megalapítására kapott Istentől látomásokban felvilágosításokat, hanem az egyes szabályokat is, amelyek alkotmányunk céljának elérésére szükségesek, magától Istentől tanulta.

Hiszen tudjuk élettörténetéből, hogy mennyi szentmisét mutatott be, míg egy-egy, főleg alapvető szabályt leszegezett, véglegesen megállapított. Ő maga különben P. Layneznek be is vallotta, hogy a szabályokat isteni sugallatra írta. Úgyis kell tehát azokat tekintenünk, mintha Szentírás volnának. Mintha csak Institutumunk minden lapja így kezdődne: „Haec dicit Dominus!” „Ezt mondja az Úr!” Ez a címe – mondhatjuk – a Summariumnak, az illedelemről megírt gyönyörű szabályoknak: „Haec dicit Dominus!” „Ezt mondja az Úr!”

Ez volt meggyőződése elődeinknek, pátereinknek, frátereinknek, akik bennünket az örök boldogság honában már megelőztek. Ezek is azt kiáltják le nekünk az égből: Igen! mi most már világosan látjuk, amit ott lenn a földön csak hittünk: „Haec dixit Dominus!” „Ezt az Úr mondotta.” Ez szerint ítélte is meg bennünket, ebben való hűségért kaptuk jutalmunkat is.

Hány szent társunk élt már a Társaságban, aki a szent szabályokat rendszeres elmékedés tárgyává tette, azokból élt, azokból merítette az életszentséget. Mennyit medítalt a szabályokról Borgias Szt. Ferencünk! Berchmans Szt. Jánosunk sem elégedett meg azzal, hogy havonkint a refektóriumban nagy figyelemmel végighallgatta a szabály felolvasását, hanem még ezenfelül néhányat el is olvasott belőlük és pedig fedetlen fővel, a legnagyobb tisztelettel, mint aki Istennek utasításait veszi át, fogadja. Haldokolva is a kereszttel és a rózsafüzérrel együtt a szabálykönyvet szorongatta kezében ezzel a felejthetetlen kijelentéssel: „Ezzel a hárommal szívesen halok meg!”

Atyáink is az Egyetemes gyűléseinken, a Generalis Congregatiókon oly szentnek és sérthetetlennek tartották a Szt. Ignációtól, Atyánktól reánk hagyományozott Alkotmányunkat és az abból kivonatolt szabályokat, hogy még azt is eltiltották, hogy azokon a változtatást bárki javaslatba hozza, miután ti. azokat a Szentszék is megerősítette.

Tekintsünk itt ismét saját vélekedésünkre, magatartásunkra *a szabályokat illetőleg*. Mily tisztelettel olvassuk, vagy hallgatjuk azok felolvasását? Nem tartjuk-e azoknak havonkint ismétlődő meghallgatását feleslegesnek és unalmasnak? Úgy fogadjuk-e főképpen azokat, mint hozzánk intézett isteni szót?

Ha mi valóban isteni Igének tekintenők a szabályokat, akkor nem igen tennénk azok között különbséget. Nem osztályoznók azokat súlyuk és fontosságuk szerint, hanem egytől-egyetlen szentnek és sérthetetlennek tekintenénk minden szabályt, mint Istennek parancsát, amelyet bizonyosan nem mernénk mérlegelni és bírálni.

Annál is többre kell becsülnünk a szabályt, mert ez nemcsak a hatalmas *törvényhozó Istennek*, hanem a *legszeretőbb Atyának* akaratmegnyilvánulása. Ha ezt igazán megszívlelnők, akkor nemcsak szent félelemmel tisztelnők a szabályokat, hanem szeretnők és lelkesednők is érte.

Jézus Krisztus ebben is követendő példát nyújt nekünk. Azért rebesgeti csaknem szüntelen, hogy az Ő szabálya az Ő kedves Atyjának a Törvényben és prófétákban kifejezésre jutott szent akarata. „Az én Atyám dolgaiban kell lennem” (Lk 2,49), mondja már gyermekkorában.

„Én mindenkor azt cselekszem, ami előtte kedves”. (Jn 8,29) „Az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, aki engem küldött.” (Jn 4,34) „Nem azért szállottam le mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki engem küldött.” (Jn 6,38) stb. stb.

Még a keserves szenvedést is részegítő, édes itallal telt kehelynek nevezi, mert az Atya nyújtja neki, az Atya rendelte számára, úgy mondván: „A poharat, melyet nekem Atyám adott, ne igyam-e meg? (Jn 18,11) Szóval minden könnyű és édes volt neki, amit csak Atyja tőle kívánt.

Így kell tehát nekünk is vélekednünk szabályainkról. A legszeretőbb Atya írta azokat nekünk elő, és általuk akar bennünket a legmagasabb tökéletességre és legnagyobb életszentségre vezetni és édesgetni. A szabály a korlát az életszentségre vezető, bizony elég meredek úton. Ha belekapaszkodunk, a szentségre bizton eljutunk.

Nemde azért léptünk szerzetbe, hogy szentekké legyünk? Van-e, lehet-e tehát számunkra valami kívánatosabb, valami édesebb és kellemesebb, mint a mi szent Szabályunk? És mégis olykor talán úgy tűnik fel előttünk az a szabály, mint valami unott iga, nyomasztó teher, szabadságunknak kínos korlátozása. Ó, ha élne bennünk az igazi szeretet Isten iránt, nem kevésbé szeretnők szabályainkban megnyilatkozó szent akaratát. Akkor lelkesednénk azokért, és bennük találnánk vigaszunkat. Szeressük azért a jóságos Istent és nyomban könnyű lesz a szabálytartás. Hiszen, – amint Szt. Ágoston mondja – még a legnehezebbet is könnyűvé, szinte semmivé teszi a szeretet. A szeretet szárnyakat ad, repülni készítet. Aki teherről panaszkodik, mondja Krisztus Követésének szerzője, az voltaképpen nem is tudja mi az a szeretet.

b) Mekkora gonddal tartotta meg Krisztus Urunk a szabályokat

A mennyei Atya iránti hódolat, tisztelet és szeretet arra bírták az Úr Jézust, hogy az Ő szabályát, a Törvényt és a próféták jövendöléseit, a lehető legpontosabban betöltse. Miért is Urunk egész élete, születésétől haláláig, a jászoltól a keresztfáig, nem volt egyéb, mint szünös-szüntelen tartó engedelmisségi gyakorlat. Hiszen Ő „Megalázta magát, engedelmes lett a halálig, és pedig a halálig a keresztfán.” (Fil 2,8) Jómaga fennen hirdette, hogy „Bizony mondom nektek, míg elmúlik az ég és föld, egy „i” betű, vagy egy vesszőcske sem szűnik meg a törvényből, míg csak mind be nem teljesedik.” (Mt 5,18) De ezt elsősorban önmagára nézve tartotta zsinórmértéknek, olyannyira, hogy halálos ágyán, a keresztfán, visszapillantva egész lefolyt életére, bizvást elmondhatta: „*Beteljesedett!*” (Jn 19,30)

Harminc éves koráig rejtőzködött a szerény názareti műhelyben és gyakorolta magát a legszerényebb mesterségben, mert az Atya így kívánta. Ezalatt a hosszú idő alatt a legpontosabban engedelmeskedett Józsefnek és Máriának, mert Atyját képviselték. Apostoli életét is akkor és úgy kezdte meg, amikor és ahogyan Atyja jónak látta.

Azokat a tartományokat járta be, azokat a városokat és falvakat látogatta meg, amelyeket neki Atyja kijelölt. Bár lángol a vágytól, hogy az egész világot megtérítse, mégis Júdea és Galilea szűk határai közé korlátozta apostoli működését. Így tervezte ezt öröktől fogva az Atya örök bölcsessége. Pedig mennyire csalogatta, szinte csábította Őt a közel fekvő Tyrus és Szidon, amelyekről tudta, hogy, ha prédikált volna nekik, azok „szörzsákban és hamuba ülve tartottak volna bűnbánatot.” (Lk 10,13) De nem ment el hozzájuk, hogy őket megtérítse, bármennyire vérezett és szomjazott értük isteni Szíve, mert mint kijelentette: „Én csak Izrael házának elveszett juhához küldtettem.” (Mt 15,24)

Írántunk való mérhetetlen szeretete szüntelen arra ösztökélte, hogy megváltásunk drága bérét mielőbb lefizesse: „Keresztséggel (vérkeresztséggel) kell – úgymond – megkeresztelkednem, és mily nehezen várom, míg be nem teljesedik.” (Lk 12,50) „Vágyva-vágytam – kiált fel szenvedése előestéjén – ezt a húsvéti vacsorát enni veletek, mielőtt szenvedek.” (Lk 22,15) De ennek ellenére is nem sietteti ennek idejét; vár míg ez az idő el nem érkezik és elrejtí magát ellenségei elől. Még csodát is művel, csakhogy idő előtt kezeikbe ne essék. Mily ragyogó példa ez a szerzetesre, főleg a jezsuitára, akinek általánosan elismert, jellemző tulajdonsága a katonás engedelmisség.

Jó lesz itt ismét önvizsgálatba merülnünk. Nyugodtan megállapíthatjuk-e, hogy ebből a szempontból bennünket nem érhet semmi gáncs, semmi szemrehányás? Hány szabályt sértettünk meg, hanyagoltunk el? Talán nem is úgy elvétve, hanem megszokásból, minden

lelkiismeretfurdalás nélkül? Még talán mentettük is magunkat, hogy a szabály nem kötelez bűn terhe alatt?! Ha el is tekintünk attól, hogy vajmi ritka szabálysértés történik vétek nélkül, mégis, hol marad a *szereget és a tisztelet* a mennyei Atya iránt, akinek szentséges Akarata forog szóban? Vajon az én jó Uram, Jézus Krisztus, felmentette-e magát az értem való kínos szenvedés alól, mert nem volt bűn terhe alatt kötelezve rá? „Azt hiszed – mondja Péternek – nem kérhetem Atyámat és rögtön adna nekem többet tizenkét ezred angyalnál? De akkor hogyan teljesednének be az Írások?” (Mt 26,53.54) Nem kiáltott tehát szorongásában segítség után, hanem élete árán is meg akarta szabályát tartani, mert az Atyának így tetszett és nekünk így vált üdvünkre.

Vajon tehát mi, akik nagyon jól tudjuk, hogy a szabálytartás Isten előtt mily kedves, elhanyagoljuk-e azt avval az ürüggyel, hogy ezt bűn nélkül megtehetjük? Hát olyan csekély és semmitmondó dolog Istennek nem tetszeni? Vajon nem játszhatjuk-e így el vajmi könnyen Istennek különös jóindulatát és kedvét? Jaj volna, ha valaha megbarátkoznánk ezzel a gondolattal! Ha mi fitymáljuk Isten különös kegyelmét és kedvezését, ha készek vagyunk az Úr Isten elégedetlenségét magunkra kihívni: akkor vessünk számot azzal, hogy viszont Isten sincs kötelezve nekünk a heves kísértések idején különös, hathatós kegyelmeket adni, minket a bukásból kiragadni. Nem tartozik Isten nekünk az életszentség kegyelmeit megadni. Ha tehát Istennel szemben arra az álláspontra helyezkedünk, hogy csak azt adjuk meg neki, ami bűn terhe alatt köteleességünk, akkor számoljunk avval is, hogy Ő is csak az éppen szükséges kegyelmekkel kínál meg bennünket, amelyek a gyakorlatban alig tudnak megmenteni a katasztrófától. „Mert... amilyen mértékkel mértek, olyannal fognak visszamérni nektek.” (Mt 7,2) És akkor mi lesz velünk?!

Legyünk hát nagylelkűek Istennel szemben, aki nagylelkűségben sohasem engedte magát felülmúlni. Határozzuk el még ma, hogy ezentúl a szabályból egy „i” betű, vagy vessző sem megy veszendőbe a mi hibáinkból, hanem megtartjuk azt egytől-egyig, minden laza magyarázat nélkül, amennyire csak gyarló, emberi erőnktől telik. Akkor majd szemlátomást tapasztaljuk Isten áldását mindenben, különösen a mi legfontosabb, lelki ügyeinkben. Így haladunk a tökéletességben: Isten napról-napra bővebb és értékesebb lelki ajándékokkal halmoz el bennünket.

Legyünk ezentúl Istennel szemben gyengéden szerető, figyelmes gyermekek, nem pedig rabszolgák, vagy napszámért szolgáló béresek. Keressük azt, ami Urunknak Istenünknek tetszőbb, kedvesebb. Ilyen pedig elsősorban a szabály pontos megtartása. Ha így cselekszünk, halálunk óráján elmondhatjuk búcsúzóul: „Beteljesedett!” Legalább első fogadalmunk pillanatától kezdve mindent megtettünk, amit Isten a szabályok és előljáróink szava által tőlünk kívánt.

Mily nyugodtan hajtjuk majd nyugalomra fejünket és ajánljuk, adjuk át lelkünket a *Mennyei Atyának*, ahogy ezt Jézus tette! Igen! Mindent úgy, ahogy Ő! „Fiat, fiat!” „Legyen, legyen!”

IV. elmékedés: Jézus Krisztus követése az önmegtagadásban

A három előző elmékedésben főképpen Istenhez való viszonyunkat vettük fontolóra és vizsgáltuk, miben szorul reformra a mi életünk ebből a szempontból.

Most már áttérhetünk kötelezéseinkre önmagunkkal szemben. Valamennyit ebben a szóban foglalhatjuk össze: *Önmegtagadás*. Ebben is Jézus Krisztus példájának kell előttünk lebegnie. Főfeladatunk az Ő isteni példájának szorgos követése.

Mennyire hangsúlyozza és mennyire a lelkünkre köti ezt Szt. Pál apostol! „Mindig hordozzuk – úgymond – testünkön Jézus halálát, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkön” (2Kor 4,10)

Oly nagy jelentőségű tehát Urunk követése éppen ebben az erényben, hogy ez által lesz egész életünk leginkább hasonló Jézuséhoz.

Reánk, a Társaság tagjaira nézve pedig éppen fontos, hogy Krisztust ebben másoljuk, kopírozzuk, mert ez adja lelkületünkre a krisztusi arckép mestervonását. Különösen fontos tehát, hogy az Úr Jézus önmegtagadását elmékedő lelkünk jól megértse, megszívlelje, hogy így aztán annál hívebb és lelkesebb követésére buzduljunk.

Milyen volt tehát Urunk, Jézusunk önmegtagadása? Neki ugyan nem voltak rendetlen indulatai, szenvedélyei, hogy mint nekünk, Ő neki is küzdenie kellett volna ellenük az önmegtagadás fegyverével; és íme mégis úgy bánt magával, mintha Ő lett volna a legkevélyebb s legérzékiesebb ember, és heves kísértésektől kellett volna tartania. Miért? Nem neki, hanem nekünk volt szükségünk arra az orvosságra, amelyet Ő a kevélység és érzékiség ellen oly kíméletlenül alkalmazott. Példát akart adni, s meg akart győzni minket arról, hogy önmegtagadás nélkül nem boldogulunk, nem üdvözülünk, annál kevésbé jutunk el a keresztény tökéletességre. Úgy tett, mint az irgalmas szívű orvos – ha ugyan akadna ilyen! – aki, hogy szabódó betegét felbátorítsa, előbb magába mártja az operáló kést, és csak aztán közeledik a beteghez: „Ne félj, nem fáj az annyira!”

Főképpen három alapszervedélyével kell az embernek állandóan harcban állania és önmegtagadást gyakorolnia. Szt. János evangélista felsorolja azokat, amikor a világ szellemét oly mesterileg jellemzi: „Minden, – úgymond – ami a világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége.” (1Jn 2,16) Szóval a gazdagság, a gyönyör, a tisztelet és dicsőség utáni hajsza. Jézus Krisztus mind a hárommal szemben a hősies önmegtagadás álláspontjára helyezkedett. Lássuk részletekben is, hogyan?

a) Jézus Krisztus önmegtagadása a gazdagság dolgában

„Hiszen ismeritek, – úgymond Szt. Pál, – a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, hogy értetek szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy az ő szegénysége által ti gazdagok legyetek.” (2Kor 8,9) Megvetette a gazdagságot és a legnagyobb szegénységet választotta. Elhagyta az eget, leszállott a földre, hogy tudjon értünk és velünk szegény lenni. Tehát önként, szeretetből lett szegénnyé. Ez a lelkesült szegénység szeretet jellemzi egész pályafutását. Lássuk! A világra születve nyomban eljegyzte magát a szent szegénységgel, a föld porondjára lépve felveszi a csatát a kapzsiság szenvedélye ellen. Széltől átjárt istálló a lakása, királyi palotája, jászol a bölcsője, szalma a fekvőhelye, szegényes rongyok a ruhája. Ennyit és nem többet kér a földtől a mindenség Királya. „És bepolyázza őt, és jászolba fektet, mert nem kaptak helyet a szálláson.” (Lk 2,7)

Ki születik, akár a legalacsonyabb néposztály gyermekei közül is ekkora nyomorúságban? Nem sokban különböztek ettől a bevezetéstől názáreti életviszonyai sem. Ismerni kell az ókori keleti ház primitív berendezését. Nekünk, a modern kor európai embereinek, alig van halvány sejtelmünk erről. Nyilvános életében is nélkülözött sok olyasmit, amit még az állatok is sajátjuknak tartanak: „A rókáknak odúik és az ég madarainak fészkeik, az Emberfiának pedig nincsen hová fejét lehajtsa.” (Mt 8,20) mondja önmagáról a szegénység Szerelmese. Csakugyan egyszer a szabad ég alatt, máskor megint Péter hajójában aludt. Mily szegénységet gyakorolt az étkezés dolgában! Árpakenyér, néhány halacska és tiszta víz, ez volt rendes tápláléka. Magánéletében kezimunkával tartotta fenn magát és szüleit. Nyilvános életében nincs semmi keresetforrása. A jámbor emberek önkéntes alamizsnáira van utalva, hogy magát és az apostoli kollégiumot szegényesen ellássa, egyszerű ruháját sohasem váltotta és a keresztfáról látnia kellett, hogyan fosztják meg attól, mint

vetnek sorsot arra is. A legnagyobb szegénységben akart születni és a legnagyobb szegénységben akart meghalni. Bámulatos szegénység ez, mondhatnók: szenvedélyes szegénység szeret. És miért mindez? Szegénységével minket akart gazdagítani, (vö. 2Kor 8,9) A szegénységben rejlő mérhetetlen kegyelmet, érdemeket, kincseket akarta velünk közölni. Hiszen minden nagy, szép és üdvös ott kezdődik, mikor a lélek az anyag bilincseiből kibontakozik. Ámde hogyan lehetünk mi gazdagok Jézus Krisztus szegénysége által? Csak úgy, hogy eltanuljuk Tőle a szent szegénységet, szorgosan utánozzuk. Így gyűjtünk kincseket a mennyek országa számára, ahol mindent visszkapunk, amiről csak Istenért lemondottunk. Csak így lehet a szegénység a tökéletesség és üdvösség forrása az Úr Jézus ígérete szerint: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.” (Mt 5,3)

Itt ismét álljunk meg kissé, és vizsgálgassuk magunkat.

Él-e bennünk, eltölt-e minket annak a szent szegénységnek szelleme, amely Institutumunknak olyan szigorú követelménye, s amelyet Társaságunk annyi szabályban sürget. Nevezetesen, szeretjük-e a szent szegénységet, mint anyánkat? (24. szabály.) A kis gyermek bezzeg boldog és örül, hacsak anyjával lehet és nem is engedi, hogy őt bármi módon is elszakítsák tőle. Sír utána, hiszen benne találja minden vigaszát, boldogságát. Vajon így érzünk-e mi is a szent szegénység iránt? Vagy talán szégyelljük anyánkat és lehetőleg messze kívánunk lenni tőle? Az igazi szeretet azonban a gyakorlatban mutatkozik. Hogyan fogadjuk tehát a szegénység hatásait, mikor élelemben, ruhában, lakásban érezhetővé válnak? Meg vagyunk-e elégedve azzal a táplálékkal, amelyet élénk adnak, vagy talán ingyencségek után áhítunk? Meggyőztük-e már magunkat arról, amit a 25. szabály előír, hogy „nagyobb önmegtagadásom és lelkielömenetelem okáért éppen azt adják nekem, ami a házban a legsilányabb?” Ó, az igazi szegény az ily lefitymált dolgokat még nagyon hálásan megköszönné! Talán felesleges holmival is rendelkezünk? Ha nem történik minden a kényem-kedvem szerint, talán panaszkodom, zúgolódom? Azt jelentené ez, hogy a szegénységet szeretem, mint *anyámat*? Talán inkább azt mutatná mindez, hogy a szegénységet gyűlöljük, mint mostohánkat, így akarjuk Krisztust követni a szegénységben, hogy vele gazdagok legyünk a mennyekben?

Határozzuk el tehát magunkat, hogy erélyesen eltávolítunk magunktól mindent, ami felesleges és a szükségeseket is csak függően, engedéllyel használjuk. Valahányszor alkalom adódik, szívesen viseljük a szegénységnek némely érezhető hatását is s azt valószínű lelki nyereségnek tartjuk. Nevezetesen szüntelen előttünk lesz az Úr Jézus szegénységének példája: ez bizonyosan elnémít ajkunkon minden panaszszót. Mert valóban restellnünk kellene, ha nekünk, tanítványainak, jobb dolgunk volna, mint Mesterünknek, Urunknak volt.

b) Jézus Krisztus önmegtagadása a gyönyörben

Jézus Krisztus szeplőtelen, tiszta Teste bizonyosan nem volt fogékony semmi bűnös gyönyörre, rendetlen élvezetre, mégis, mintha csak állandó védekező állásponton lett volna ezzel a veszedelmes ellenséggel szemben. Sanyargatta magát, megtagadta magát, sőt a legkínosabb fájdalmakat vállalta magára.

Már maga a szegénység is ilyen önmegtagadást kínál, és pedig az egész vonalon. A szegénynek nem igen telik élvezetre, hanem ellenkezőleg sok és keserves önmegtagadásra szorítja az önfenntartás szüksége. Ez is egyik oka, miért választotta Urunk a szegénysorsot: „Ifjúkorom óta szegény vagyok és fájdalommal tele” (Zsolt 87,16) énekelhette Jézus is a zsoltárossal. Ezt is: „Én szegény vagyok és szenvedek, de felelem, Isten, a te segítséged.” (Zsolt 68,30)

Krisztus Urunk egész élete kereszt volt és mártíromság, mondja jellemzően a keresztény bölcs, Krisztus követésének könyvében. Ezzel szinte mindent megmondott. Kereszt és vértanúság volt a hosszú, negyvennapos böjt, amelyben semmi ételt, vagy italt sem élvezett.

Kereszt és vértanúság volt a sok virrasztás, a hideg, a ruhátlanság, az éhség és szomjúság. Kereszt és vértanúság volt az állandó apostoli utazás és munka, amely sokszor egészen kimerítette, úgyhogy a fáradtságtól eltikkadva le kellett ülnie. Ez a kereszt és vértanúság a keserves kínszenvedésben csúcsonyodott ki. Tekintsük csak a keresztre szegezett Jézust! Szentséges testét az ostorcsapások megtépdesték. Tiszteletreméltó szent fejét össze-vissza szurdalja a töviskorona. Kezét, lábát a durva szeg átluggatja. Mehetett volna-e Krisztus Urunk messzebb is az önmegtagadásban? Mert ez nála mind *önmegtagadás* volt, hiszen „feláldoztatott, mert ő akarta.” (Iz 53,7)

Hogyan bánunk mi lázongó testünkkel, amely már annyiszor ingerelt minket Istennek megbántására? Nem kíméljük-e túlságosan, nem hízelgünk-e neki hiú ürüggyel, hogy hiszen nem tilos az, amit megengedek? Vizsgáljuk meg továbbá magunkat a vezeklés dolgában! Gyakoroljuk-e legalább azt, amit a noviciátusban tanultunk, megszoktunk, ami a Társaságban mindenütt szokásos?

Nem enyhítjük-e magunknak a böjtöt, amelyet az Egyház olyan bölcsen rendel és kegyesen mérsékel? Nem engedünk-e szabad gyeplőt érdekeinknek, nevezetesen szemeinknek? Ó, ha ez így volna, mennyire szégyellnünk kellene magunkat, hogy ily elpuhult tagjai vagyunk a töviskoronás Főnek! Mi, igen mi, akiket épen Jézus társainak neveznek! Pedig, ha nem vagyunk Jézus társai az önmegtagadásban és szenvedésben, az ő örömeiben és boldogságában is aligha lesz részünk. Krisztus örökös társai ugyanis az apostol szerint csak akkor leszünk: „ha vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk.” (Róm 8,17)

Valóban, aki nem fékezi testét, tapasztalni fogja, hogy hamarosan fellázad, és többé nem engedelmeskedik neki és Jézus társát rövidesen Jézus ellenségévé teszi. Még maga a nemzetek nagy Apostola is tartott ettől, bizonytalannal nem ok nélkül. Azért mondja magáról: „Magsanyargatom testemet és szolgaságba vetem, nehogy, míg másokat tanítok, magam valamiképp elvetésre méltó legyek.” (1Kor 9,27) „*Magsanyargatom testem*” mondja az apostol, mi pedig a mienket kényeztetjük? Ő e nélkül féltene az üdvösségét, jóllehet megerősödött a kegyelemben és látta már a harmadik eget és mi nem féltjük lelkünket az önmegtagadás szorgos gyakorlata nélkül? Mi, nyomorult teremtmények, akiket annyi bűn terhel, annyi gonosz képzelet és kívánság zaklat s nem ritkán beszennyez? De nemcsak, hogy nem sanyargatjuk magunkat az apostollal, hanem keressük mindazt, ami testünk kényelmére, kényeztetésére szolgál, sokszor még a szabály ellenére is. Így futunk bizonytalan végünk felé; nem vívunk, szinte hiába töltjük életünket. Igen, hiába lettünk, sőt bár sohase lettünk volna szerzetesek! Önmegtagadás nélkül hiába szállunk harcba lelkünk ellenségeivel, mert hiszen azok előbb-utóbb úgyis diadalt ülnek felettünk. Csak örömet okozunk majd ellenségeinknek.

Igen, annyira törődünk lelkünk üdvösségével, amennyire törődünk testünk sanyargatásával, „mindig hordozva testemen Jézus halálát”, (vö. 2Kor 8,10) Aki tehát üdvözülni akar, sőt szentté kíván lenni, az végre valahára ítélje már halálra önmagát! És az egész élet ezentúl ennek a halálos ítéletnek végrehajtása legyen.

c) Jézus Krisztus önmegtagadása a tisztelet és dicsőség dolgában

Jóllehet Jézus Krisztus, mint Messiás, mint Üdvözítő, mint Isten, méltán és igazságosan részesült minden hódolatban, tiszteletben és dicsőségben, mégis ő csak a megvetést, szégyent és gyalázatot tartotta osztályrészének.

Ámbár, mint ember is, királyi vérből sarjadzott, mégis amennyire csak tehetette, az alacsony néposztályba olvadt, azért, hogy az emberek Őt csak szegény ács fiának tartsák.

Mikor királlyá akarják tenni: elrejtőzik; samaritánusnak, vagyis hitehagyott eretneknek, bűnösnek, ördögtől megszállottnak híresztelik: a legnagyobb türelemmel, szelídséggel,

arcizom rándulás nélkül hallgatja végig és alig emel szót saját védelmére. Hiszen csak azt tesz vele, ami után úgy epedt! Két állat közt születik, két lator közt hal meg. Csakugyan elmondhatja magáról a zoltárossal: „Én azonban féreg vagyok és nem ember, emberek csúfja, népek utálat. Aki csak lát, gúnyt űz belőlem.” (Zsolt 21,7)

A testi szenvedésben a mi jó Urunk szinte telhetetlen volt: minden lehetőt elszenvedett és még többet kívánt. A megaláztatásból azonban annyit kapott, hogy az neki is elég volt, betellett vele. „Orcáját az őt verőhöz fordítja, betellik gyalázzal,” (Threr. 3,30.) Ó, Jézus Krisztus megaláztatásának szent misztériuma! mennyire megszegyénítet a mi kevélységünket, amely szüntelen csak megtiszteltetés, dicsőség, kitüntetés elismerés és méltóság után lohol, és esküdt ellensége minden megaláztatásnak!

Jézus Krisztus a porig megalázza magát és mi, akik valóban *por és hamu* vagyunk, kevélykedünk. Ugyan mire vagyunk oly büszkék? Ami még szomorúbb: mi kevélykedünk, jóllehet bűnösök vagyunk, valóban méltók minden gyalázatra és megvetésre. Mi, akik a pokol szökevényei vagyunk, még dicsőségre törekszünk és méltatlankodunk, megsértődünk, ha azt tőlünk megtagadják! Visszariadunk még az atyai figyelmeztetésektől is, amelyek méltán érnek minket hibáink miatt és csak javunkat célozzák. Ó, mennyi anyag kínálkozik itt az önvizsgálatra! Ismerjük el eddigi kevélységünket és kérjük bizalommal az isteni Szívet, hogy tanítson meg minket az igazi, szívbeli alázatosságra.

V. elmékedés: Jézus Krisztus követése a testvéri szeretetben

A megelőző elmékedések folyamán az Isten és önmagunk iránti kötelmeinkben igyekeztünk az Úr Jézustól példát venni; most már lássuk, hogyan kell felebarátunk iránti viselkedésünket az Ő isteni mintája szerint megreformálnunk.

Mint jezsuitáknak szeretnünk kell *rendtársainkat*, *kifelé* pedig lángoló, apostoli buzgalommal kell fáradoznunk a lelkek üdvösségén és tökéletesítésén. Ezekben is Jézus Krisztus a legideálisabb mintakép.

Most tehát az Úr Jézus testvéri szeretetét állítjuk magunk elé. Jézus Krisztus testvéri szeretete

- a) *általános*,
- b) *jóságos*,
- c) *türelmes*.

a) Jézus Krisztus testvéri szeretete általános

Krisztus szeretete általános, tekintve 1. a személyeket, 2. az időt és 3. a szolgálatokat.

1. Jézus Krisztus *senkit sem zárt ki* szeretetéből, Szívéből. Minden tanítványával úgy bánt, mint belső, bizalmas barátjával. „Már nem mondalak benneteket szolgálóknak ... hanem barátainknak ...” (Jn 15,15) „Eredjetek, mondjátok meg *testvéreimnek*.” (Mt 28,10) Még Judást is barátjának nevezi. „Barátom! – szólítja meg árulóját – mi végre jöttél?” (Mt 26,50) Igen, ilyen szívélyes módon fogadja még azt is, aki azért jött, hogy Őt halálra adja.

Tanítványai közül egyik-másik verrokona volt, de ezeket sem szereti jobban a többinél. Igaz ugyan, hogy Péter és János iránt bizonyos megkülönböztetett jóindulatot tanúsít, de ezt is csak azért, mert Péterben a hitet, Jánosban pedig a tisztaságot akarja kitüntetni.

2. Jézus Krisztus *soha sem szűnt meg* övéit szeretni; még akkor sem, mikor ezek szenvedésén megbotránkozva elhagyják Őt. Halandó és dicsőséges testében, földi és mennyei életében egyaránt szerette őket.

3. *Semmiféle szeretet-szolgálatot* sem hanyagolt el. Szolgájuk és mindenük lett. Nem üres szókép, hanem tiszta valóság, amit az Úr Jézus magáról állít: „Az emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy Ő szolgáljon, és váltságul adja életét sokakért.” (Mt 20,28)

Megmosta azért még lábaikat is. Tanította, oktatta őket. Nem sajnálta tőlük az időt. Figyelmeztette őket, mikor tévedtek, vigasztalta, mikor szomorkodtak. Minden szükségükben nyomban ott terem, hogy segítsen rajtuk. A hajótörés veszélyében lecsendesíti a vihart; mikor hiába küszködnek a hullámokkal és az ellenkező széllel, utánuk siet a tengeren és elsimítja előttük a vizet, hogy könnyen partot érjenek. Szóval Jézus mindent megtett az ő kedves tanítványaiért.

Most hasonlítsuk össze Jézus Krisztus mindent átölelő szeretetével, a mi testvéri szeretetünket. Valóban szeretjük mi a rendtársainkat? Igazi testvéreinknek tartjuk-e őket? Az általános keresztényi kapcsón kívül ragaszkodunk-e inkább hozzájuk, mint ugyanazon Atyának, *Szt. Ignácnak*, és ugyanazon anyának, a *Jézustársaságnak* gyermekeihez? Azután *egyaránt* szeretjük valamennyit? Szt. Pál szerint az Anyaszentegyházban „már nincs pogány, nincs zsidó... nincs barbár és szkíta, nincs szolga és szabad: *hanem minden* és mindenben Krisztus.” (Kol 3,11) Mennyivel kevésbé szabad nekünk különbséget tennünk rendtársaink, testvéreink közt, akik tehát, mint keresztények és jezsuiták kettős okból testvéreink.

Legyünk tehát mindnyájan egyek, kiirtva szívünkől minden rokon- és ellenszenvet, féltékenységet és irigységet, mindnyáját Krisztusban szeretve, mint édes testvérünket.

Ez az általános szeretet mindenkor megkülönböztető jellege volt Társaságunknak. Bár a legkülönbözőbb népek fiaiból alakult, mégis a világ legnagyobb csodájára, tökéletesen utánozva a zsenge korát élő Egyházat: mindig egy szív és egy lélek volt. Frissítsük fel magunkban az Úr Jézusnak ezt a szellemét, amely a legfőbb és nélkülözhetetlen ismertető jele annak, hogy isteni Mesterünk igazi tanítványai vagyunk. „Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz. (Jn 13,35)

Arra is ügyeljünk, hogy ne azokat tüntessük ki inkább szeretetünkkel, akik hibáinkat legyezgetik, vagy akik csupán jellemük és természetük szerint állnak közelebb hozzánk. Jézus Krisztus egyedül az erényt tüntette ki, de azt is úgy, nehogy ezzel a többit megbántsa. Nekünk is, bár egyaránt mindenkit szeretnünk kell, de azért lehet, sőt kell is szívünkben előbbre helyeznünk azokat, akik erényben és életszentségben jobban kitűnnek; anélkül azonban, hogy ezáltal a többiek sérelmet szenvednének, és fájlnának, hogy háttérbe szorultak. Ennek a szeretetnek aztán *kitartónak* is kell lennie. Bármeddig élünk, s bármerre visz bennünket a Gondviselés keze, a szent kapocsnak köztünk sohasem szabad megszűnnie. A mi szeretetünknek sem az idő, sem a tér nem szab határokat. Továbbá készségesen kell támogatnunk testvéreinket *mindenben*, amiben csak reánk szorulnak, még akkor is, ha ez nekünk nem is éppen kellemes.

Figyeljük meg magunkat ezekből a szempontokból is, vajon nem térünk-e el az Üdvözítő imádandó és követendő példájától. Tegyük meg megfelelő jó feltételeket.

b) Jézus Krisztus testvéri szeretete jóságos

Jóságos 1. az ítéletben, 2. a hibák mentésében, 3. a részvétben.

1. A jóság ugyanis arra indította Urunkat, hogy mint ember egyáltalán ne ítéljen. Ráhagyta ezt Istenre. „Ti – úgymond – test szerint ítélték, *én nem ítélek senkit.*” (Jn 8,15) Pedig, ha valaki, Ő illetékes volt, hogy ítéljen, mint jómaga mondja: „Ha ítélek, igaz az én ítéletem, mert nem vagyok egyedül, hanem én és aki engem küldött.” (Jn 8,16) Más szóval: én tévmentes vagyok ítéleteimben, de azért mégsem akarok senkit kárhozatni.

2. De *elnéző* is volt az Úr, miért is jó Szívével lehetőleg mindenkit menteni igyekezett. Volt rá ok és alkalom elég! Mily tökéletlenek voltak tanítványai a Szentlélek eljövetele előtt!

Mégis úgy bánt velük az isteni Mester, mintha észre sem vette volna fogyatkozásait. Mikor versengtek maguk között, hogy ki nagyobb közöttük, az alázatosság szellemére oktatja őket, de névszerint nem említi a hibázókat és nem dorgálja azokat. Mikor pedig a külsők vádolják meg övéit, mert nem böjtölnek, s szombati napon is szagatják éhségük csillapítására az útmenti kalászokat, magáévá teszi ügyüket, s őket, becsületüket, jóhírnevüket bölcsen és jóságosan megvédi.

3. *Megérteni gyengeségüket, gyarlóságukat és részvételt van irántuk.* A szegény tanítványok előítéletektől teli légkörben nőttek fel, és ezért annyi oktatás után sem tudják Jézus tanában még a leglényegesebbet sem megérteni. Visszariadnak még a gondolattól is, hogy mesterük szenvedjen és meghaljon, nemcsak azért, mert szeretik Őt, hanem azért is, mert ezzel földi, hiú reményeik füstbe mennének. Mily nehezen hisznek még a legnagyobb csodák láttára is. Mily kishitűek saját sorsukat illetőleg! Jézus jól tudja mindezt, és mégis mentetgeti, kíméli őket: „Még sok mondanivalóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek,” (Jn 16,12) szólt hozzájuk.

Már most hasonlítsuk össze magunkat ezzel a példával.

Mennyire híján vagyunk a tudásnak és mily sok hibában leledzünk, mégis mily vakmerően ítélkezünk élők és holtak felett! Mintha csak olvasni tudnánk testvéreink lelkének legbensőbb rejtekében, ahová pedig csak Istennek mindent látó szeme nézhet be.

Aztán bizonyos kedvteléssel inkább a rosszra értelmezzük testvéreink cselekedeteit; gúnyosan csipkedjük szavát, eljárás módját, tetteit. Talán kisebbitjük testvéreinknek szerzetesi erényeit, nehogy azok kiválósága állandóan lanyhaságunkra figyelmeztessen bennünket. Nem tudunk részvételt lenni testvéreink gyengeségei iránt, mi, akik talán gyengébbek vagyunk, mint ők. Ha testvéreink valamiben nélkülöznek, nem indulunk meg helyzetükön, nem sietünk segítségükre, főleg, ha az nekünk kellemetlen volna.

Ó! sirassuk meg a jóságos Üdvözítő előtt, hogy a testvéri szeretetben oly tökéletlenek vagyunk és határozzuk el magunkat, hogy követni fogjuk az isteni Mintát. Követni fogjuk az Úr Jézus példáját mindenben. Nevezetesen nem ítélgetünk testvéreink felett, gyengeségeiket mentegetjük magunk és mások előtt, és benső részvételt leszünk irántuk. Ó Jézus, add áldásodat jófeltételünkre!

c) Jézus Krisztus testvéri szeretete türelmes

Türelmes volt Urunk „testvérei” természetes és erkölcsi hibáinak elviselésében. Milyen hősie önlegyőzést és türelmet kellett Urunknak kifejtenie! Neki, aki oly istenileg finom és művelt lelkületű volt, mikor tanulatlan, műveletlen, nyersmódorú tanítványokkal kellett állandóan érintkeznie, velük bajlódnia, vesződnie. Melyikünk nem vesztette volna el türelmét közöttük? De nem így a mi jó Urunk. Hányszor alkalmatlankodtak Neki ildomtalan kérdezősködéseikkel, tapintatlan kérdéseikkel! Hányszor fárasztották lassú felfogásukkal! Hányszor figyelmeztette őket, hogy ne vágyódjanak a megtiszteltetés és a világ tapsai után. Tagadják, meg magukat, viseljék keresztjüket. És a tanítványok? Földi királyságról ábrándoztak s annak fényét és gazdagságát kívánták élvezni. Unszolják az Urat, mutassa be magát a nagyvilágnak, ragyogtassa fel dicsőségét, hogy ők is sütkérezhessenek abban! Éppen ezért igyekeztek Urunkat minden szenvedéstől, gyalázat és fájdalom elviselésétől visszatartani. Nem értették, mi az Isten terve, hanem csupán azt, ami az embereké, amint azt Urunk szemükre is lobbantja. (Vö. Mt 16,23)

Mily csodálatos! Az Úr Jézus pillanatok alatt tökéletesekké varázsolhatta volna tanítványait s beléjük önthette volna a bölcsesség és erény teljességét, de nem tette. Lassan, sok fáradtsággal, türelemmel több mint három éven át nevelgette őket. Még akkor is milyen tökéletlenek voltak. Mutatja ezt állhatatlanságuk és a hitben való ingadozásuk a szenvedés idején.

Ugyan miért követte Urunk éppen ezt az eljárást? Bizonytal azért, hogy példát adjon a türelemre testvéreink iránt. „*A szeretet türelmes*”, mondja Szt. Pál abban a halhatatlan dicsőhimnuszban, amelyet a szeretetről zengett. (1Kor 13,4) Vagy talán elképzelhető a szeretet türelem nélkül. Ha angyalok közt élnénk, hiányozhatnék a türelem a szeretet tulajdonságai és díszjelei közül. De emberekkel érintkezünk, akik telve gyarlósággal a különböző indulatok és szenvedélyek hullámverésének vannak kitéve, akár csak mi jómagunk, akik sokszor hibázunk, néha gyengeségből, néha kisebb-nagyobb rosszakaratból. Nos, képzelhető-e ilyen körülmények között szeretet, béke, összhang, egyetértés, jó adag türelem nélkül? A bölcs belátja ezt és türelmes. „Hordozzátok egymás terhét – mondja az Apostol – s teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét,” (Gal 6,2) Krisztus törvénye pedig nem más, mint a szeretet törvénye. És mi az a teher, amelyet a krisztusi szeretet vállainkra ró? Ez a teher testvéreink olyan *tulajdonsága*, amely a mi természetünkkel, jellemünkkel, vérmérsékletünkkel ellenkezik. Ez a teher testvéreink gyarlósága, hibája, amely minket bánt, zavar és izgat. Ez a teher a mi testvéreink beszéd- és cselekvésmódja, amely minket sért és bosszant. Ezt a terhet pedig akkor viseljük Jézus szeretetéből, ha ellent nem mondunk, nem elégedetlenkedünk, nem méltatlankodunk, a rosszat jóval viszonzjuk és nem szűnünk meg teljesíteni testvéreinkkel szemben a szeretet szolgálatait.

Viszont a szeretet azt is megköveteli, hogy a magunk részéről is törekedjünk arra, hogy ne legyünk más terhére, bántására. Ne legyünk önzők, hanem tudjunk egyről-másról lemondani mások javára.

Így aztán betöltenők a szeretet aranszabályát és igazán követnők isteni Mesterünk példáját, aki olyan meghatóan türelmes volt övével szemben. Viszont az önszeretet kiöl szívünkéből minden igazi szeretetet. Ha pedig nincs szeretetünk, akkor halálra vagyunk ítélve, mint az Apostol mondja: „Semmi sem vagyok”, „minden áldozatom semmit sem használ nekem.” (1Kor 13,1–3) „Halálban maradok.” (Vö. Jn 3,14) Amit pedig Szt. Pál és Szt. János apostolok a szeretetről mondanak, az nem csupán az isteni, hanem a vele egylényegű felebaráti szeretetre is vonatkozik.

Vizsgáljuk meg tehát magunkat alaposan a testvéri szeretetben! Mennyiben követtük ebben az olyan lényeges dologban a mi Urunkat, Jézus Krisztus példáját? Lássunk hozzá a komoly életreformhoz ebben is! Győzzük meg magunkat, hogy nekünk, jezsuitáknak, egész különösen szól az ige: „Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én *tanítványaim* (társaim, igazi jezsuiták) vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz.” (Jn 13,35)

VI. elmékedés: Jézus Krisztus követése a lelkekért való buzgólkodásban

Amit külső életünkben leginkább mutatnunk kell, amit életünknek kifelé leginkább kell feltüntetnie: ez a *lelkekért való buzgólkodás*, Hiszen jezsuiták vagyunk! Ez az erény annyira sajátja a Társaságnak, hogy ennek híján nem lenne az, ami, mert nem érné el célját, amelyért alapítva van. Második szabályunk precízen kijelenti: „Ennek a Társaságnak célja, nem csupán saját üdvünk és tökéletességünk ügyében az isteni kegyelemmel karöltve fáradozni, hanem ugyancsak nagy buzgalommal szentelni magunkat felebarátunk üdvének és tökéletességének előmozdítására.” A lelkekért való buzgólkodás nélkül tehát torzképei volnánk az igazi jezsuitának.

Tanulmányozzuk tehát ebből a szempontból is az isteni Ideálnak, Jézus Krisztusnak példáját, hogy életünket hozzá szabhassuk, és elérhessük azt a tökéletességet, amelyet Institutumunk ebben a tekintetben tőlünk megkövetel. Vegyük fontolóra az Úr Jézus buzgóságát a lelkekért és lássuk,

- a) minő ernyedetlen és

b) minő tiszta volt ez a buzgalom.

a) Jézus Krisztus buzgalmának ernyedatlensége

Fáradhatatlan volt az Úr Jézus a halhatatlan lelkekért való *imában és tevékenységben*.

a) Mint közvetítő az Isten és ember közt azzal kezdte kifejteni és érvényesíteni buzgalmát, hogy a lelkekért kitartóan és állhatatosan imádkozott. Szüntelen ostromolta az eget, hogy irántunk könyörületre indítsa, s hogy áldást esdjen a saját munkájára, amelyet üdvünkért magára vállalt. Még hozzá hogyan imádkozott?! Mint Szt. Pál bizonyítja: „Testének napjaiban (vagyis egész földi életében) imáit és könyörgéseit nagy kiáltással és könnyhullatással” (Zsid 5,7) mutatta be mennyei Atyjának.

Érettünk imádkozva lép a világba, így is hagyja el azt. A jászolban teszi értünk a nagy offertóriumot, és a keresztfán ima közben végzi és teljesíti azt. Egész élete nem volt egyéb, mint az emberiségért, főleg a bűnösökért felajánlott imádság. A zsolttáros Krisztust képviselve mondja: „Nappal... éjjel imádkozom életem Istenéhez.” (Zsolt 41,9) Azért mutatja be nekünk az Evangélium az Úr Jézust annyiszor, mint imádkozót, mint az ima emberét. Ó, mily fáradhatatlan imabuzgalom!

Mi pedig minő buzgalmat mutatunk az imában embertársaink üdvéért? Szerencsénkre ezt a buzgalmat a lelkekért, – amely pedig a legfontosabb – gyakorolhatjuk és kell is gyakorolnunk, bármilyen helyzetben, akármilyen viszonyok közt is vagyunk a Társaságban. Ezt a buzgalmat ajánlja Szt. Pál a leveleiben annyiszor és annyiszor. Nemkülönben Szt. Jakab, aki így ír: „Imádkozzatok egymásért, hogy (lelkileg) meggyógyuljatok.” (Jak 5,16) De mennyire hangsúlyozza Szt. Atyánk is ugyanezt a mi Alkotmányainkban. Külön imákat és szentmiséket ír elő a bűnösök, eretnekek és pogányok megtéréséért.

Kérdezzük tehát magunktól, minő buzgósággal imádkozunk embertársainkért? A hosszú idő alatt, míg tanulmányainkat végezzük, nem tudunk a lélekmentés munkáján közvetlenül közreműködni; tegyük meg azt legalább imával. Naponkint Egyházunkkal egyesülve imádkozunk az isteni Szív nagy szándékaira: az Egyház felmagasztaltatásáért, a bűnösökért, pogányokért, eretnekekért, a missziókért, a haldoklókért, a megholt hívekért. Szóval a lelkekért.

Főképpen, ha úgy, mint napjainkban is, Egyházunkra nehéz napok virradnak. Ha nagy botrányok támadnak és terjednek, kétszerezük meg buzgó esdeklésünket. De ezek az imák igazán szívből jöjjenek ám! A lelkekért élő szeretet és buzgóság gyullassa lángra azokat. Legyenek ezek valóban „imák és könyörgések, nagy kiáltás- és könnyhullatással”, ahogy ezt Krisztus Urunknál látjuk, tőle tanuljuk.

Imánkat kössük össze *önkéntes vezekléssel*, mert ez teszi azokat különösen hathatósakká: „Jobb dolog a böjttel kapcsolatos ima,” (Tób 5,8) olvassuk a Szentírásban. Akkor eredményes lesz imánk, mint az Úr Jézusé, aki – mint Szent Pál állítja – „*meghallgattatott az ő hódolatáért*” (Zsid 4,7) vagyis a nagy tiszteletért, amellyel imádkozott. Így tesz velünk is az Úr, meghallgatja imáinkat, ha isteni Mesterünk példáját követjük, utánozzuk. Hány és hány lelket menthetünk meg az örök életre imáink által, miközben szerzetházunk falai közt jövő munkáinkra serényen készülünk, dolgozunk, tanulunk, fáradunk. Miért is hanyagoljuk el mi az imát, az apostolkodásnak ezt az olyan hatalmas eszközét? Lanyhaságból, vagy a lelkek iránti közömbösségből? Ó! Élesszük fel magunkban azt a buzgalmat, amely kezdettől fogva olyan jeles tulajdonsága Társaságunknak. Ébresszük fel magunkban forró vágyat, hogy lehetőleg minden lélek megismerje, szeresse Istent és találja meg benne örök boldogságát. Ha ez a vágy él bennünk, akkor szinte önkéntelenül többször és többet is imádkozunk majd a lelkekért.

b) Jézus Krisztus azonban nemcsak az imában volt fáradhatatlan, hanem a *külső apostoli munkában is*, mihelyt annak ideje elérkezett. Az a mintegy három esztendő, amelyet

Evangeliumának hirdetésére szentelt, a lelkekért való állandó munkában telt el. Gyalog járta keresztül-kasul Júdeát és Galileát, mindenütt prédikálva, tanítva, buzdítva. Meggyógyította a test betegségeit, hogy így megszabadíthassa a lelket a sokkal végzetesebb betegségtől. A tömeg szüntelen nyomában volt. Szorongatták, egy pillanatra sem hagytak nyugtot neki, úgy hogy alig volt ideje étkezésre. Sőt még éjjel is felkeresték a Nikodémusok, törvénytudók, akik félve a farizeusoktól, nem mertek nyíltan beszélni. Ő mindenkinek rendelkezésére állott és senkit sem utasított vissza. Bármennyire kimerült, nem gondolt nyugalomra s táplálkozásra, amikor alkalmat nyílt a lelkek megmentésére. Éhesen, fáradtan ül le Jákob kútjához, hogy a szamaritanát s vele együtt az egész községet megtérítse. Valóban Ő elmondhatta magáról a zsoltáros szavát: „Emészt a buzgóság házadért.” (Zsolt 68,10) Mert csakugyan buzgalma a lelkekért, a fáradság, a böjt, a virrasztás szinte felőrölték életét.

Mennyit teszünk mi a lelkek üdvéért, ha most fiatal korunkban, csak a saját kényelmünket keressük? Ha időn túl alszunk, hogyan kelünk majd fel jó korán, mint lelkiatya, gyóntató s hogyan virrasztunk esetleg a haldokló ágya mellett? Mi lesz lomhaságunknak következménye? Az, hogy mindinkább fázunk s húzódozunk majd az apostoli munkától s igyekezünk annak nehézségeitől megszabadulni. Pedig milyen méltatlan ez Jézus társához, pedig mily nagy kár ez a lelkekre! Azt az óriási veszteséget pedig, amely csak a saját lelkünket is éri, felesleges külön is megemlítenünk. Hogy pedig mindez be ne következzék, már ifjúkorunkban meg kell szoknunk és meg kell szeretnünk a jól beosztott életet. Meg kell már most ragadnunk minden kínálkozó, állapotunkkal összeegyeztethető alkalmat, hogy kifejtsük apostoli buzgalmunkat. Sokszor igen kicsinyeseknek látszók ezek, de módfelett értékesek. A tanulmányok hosszú idején pedig apostoli buzgalmunkat főképpen akkor fejtjük ki, ha a tanulásnak, önképzésnek alaposan nekifekszünk, hogy így magunkat Isten kezében alkalmas eszközökké képezzük.

Óvakodnunk kell minden haszontalan tereferétől, időlopástól s minden célunktól távol fekvő, csupán passzióból üzött foglalkozástól. Felelősek vagyunk Istennek és anyáknak, a Társaságnak, minden percért, amelyet azért kaptunk, hogy ízig-vérig alkalmas apostolokká képződjünk. Jaj nekünk, ha időnket másra fordítjuk! Erről egykor szigorúan számot kell adnunk! Felelnünk kell nemcsak magunkról, hanem a mások lelkéről is, akik a mi alkalmatlanságunk miatt talán veszendőbe mentek.

b) Jézus Krisztus buzgalmának tisztasága

Jézus Krisztus buzgalma tiszta volt a) a *szándékban* és b) *műveinek végrehajtásában*.

a) Ami a *szándékot* illeti, mire törekedett Urunk annyi tömör munkája közepette? Nyilvánvalóan nem az emberek tapsára, sem a saját vigaszára, előnyére, hanem egyedül Atyja dicsőségére, és ami ezzel egybeesik, a halhatatlan lelkek üdvösségére. Jómaga igen sokszor hangsúlyozza ezt: „Nem keresem – úgymond – a magam dicsőségét.” (Jn 8,50) „Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon.” (Mt 20,28) Az Emberfia üdvözíteni jött azt, ami elveszett vala.” (Mt 18,11) „Én azért jöttem, hogy éltek legyen és minél több legyen.” (Jn 10,10) stb. Íme, mint bugyog elő az Úr Jézus szent Szívéből minden lépten-nyomon a legtisztább szándék. Ez itatta át, termékenyítette meg egész életét, ez fakasztotta minden cselekedetét. Minthogy pedig „a szív bőségéből szól a száj” (Mt 12,34), azért sürgeti az Úr bennünk is a tiszta szándékot. „Ha szemed (szándékod) jó, egész tested (életed) világos lesz, ha pedig szemed rossz, egész tested sötét lesz.” (Mt 6,22.23) „Vigyázzatok, hogy igazságtokat (jó tetteiteket) ne cselekedjétek az emberek előtt, hogy lássanak titeket, mert akkor nem lesznek jutalmatok Atyátoknál, ki mennyekben vagy.” (Mt 6,1) Ezért dorgálja oly gyakran, élesen és szigorúan a farizeusokat, akik mindent csak tetszésvágyból és érdekből cselekedtek, és a jámborság, a buzgalom ürügye

alatt felemésztették az özvegyek és árvák vagyonkáját, hajlékát. „Jaj nektek – kiáltotta nekik, – jaj nektek!” (Mt 23,14) stb.

Mi is méltán retteghetünk ettől a kárhozatot előre hirdető jajtól, ha a jó és tiszta szándék elhanyagolása szinte szokásossá válik bennünk. Legyen tehát buzgalmunk tiszta, minden álnok szándéktól mentes. Vizsgáljuk meg szívünk minden redőjét, nem rejtőzködik-e abban valami titkos szirt, amelyen életünk hajócskája megtörhetik? Kutassuk, vajon, miért is tanulunk? Istenért, és hogy a lelkeket egykor annál hathatósabban segíthessük? Vagy talán a saját hírnevünk, dicsőségünk lidércfénye csalogat bennünket? „Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi” (Jn 8,54), mondja még az Úr Jézus is magáról. Hát akkor mit mondjunk mi? Ha tehát csak az emberek tapsát, dicséretét keressük, akkor munkánk, tanulásunk semmi, és minden kárba veszett.

Ha pedig lelki buzgalmunk műveiben földi haszon vezérel és mozgat, akkor méltatlan fiai vagyunk szent Atyánknak, aki alkotmányunk annyi helyén sürgeti, hogy lelki szolgálatainkért semmi néven nevezhető bért vagy honoráriumot el ne fogadjunk, hanem azokat tisztán és önzetlenül, Istenért és a lelkekért hajtsuk végre.

Ezentúl tehát minden működésünk rugója Istennek nagyobb dicsősége legyen. Ettől a jeligtől visszhangzik alkotmányunk minden oldala, ez a mi Társaságunk jelszava és harci kiáltása. Mi csak egyetlen haszon után sóvárgunk: minél több lelket nyerni meg Istennek.

Jézus Krisztus tiszta szándéka nem maradt pusztá elvont fogalom, gondolat, hanem cselekedeteinek végrehajtásában is érvényesült. Lássuk, hogyan.

a) Amikor az írástudók, papok és farizeusok kinevetik, rágalmazzák és üldözik, nem hagyja abba a munkát, melyet Atyja rábízott. Ha magát keresi, bizonyonnyal faképnél hagy mindent. De nem! Ráfogják, hogy bűnös, a bűnösökkel barátkozik, mulatságba jár, bort iszik, és az ördöggel cimborál. Ő pedig nem törődve a gúnnyal, rágalommal, ugyanazzal a buzgalommal folytatja a munkát, amellyel megkezdte. Rettenthetetlen lélekkel tovább járja a városokat s falvakat, látogatja a zsinagógát és hirdeti az Isten országát.

b) Minthogy nem haszonra dolgozik, legszívesebben a *szegényeknek és kicsinyeknek* ajánlja fel szolgálatait. Magára alkalmazza a próféták ígét. „Elküldött engem örömhírt vinni a *szegényeknek*.” (Lk 4,18) Ilyen tiszta legyen a mi buzgalmunk is!

Mi is sok akadályra bukkanunk majd munkáinkban. Sok emberi tekintetet kell majd legyőznünk, számtalan gúnyt és rágalmat elviselnünk. A bűn ostromlása, a bűnalkalmak eltávolítása, Krisztus országának építése nem ingyen munka. Elkészülhetünk arra, hogy a gonosz lélek és csatlósai, a világ szörnyű dühvel támadnak ellenünk, ha birodalmukat bolygatni merjük. Ha buzgalmunk nem tiszta, a nehézségek visszariasztanak minket, nem merünk többé síkraszállani, tenni és beszélni Isten ügyében, a lelkek érdekében. Nem vállalkozunk majd olyan munkákra, amelyek azzal a veszéllyel járnak, hogy dicsőségünket megnyírbálják, hírnevünket sárba rántják. Mennyit szenved majd így az Isten dicsősége, és a lelkek üdve! Csak nagy alázatosság és hamisítatlan tiszta szándék győzhet, törhet keresztül minden akadályon. Gondoljunk Krisztus Urunkra, aki szintén nem sajnálta magát, mikor a mi javunkról volt szó. Kiáltunk el mi is ilyenkor Szt. Tamás apostollal: „Menjünk mi s, hogy meghaljunk veled.” (Jn 11,16)

Ó, bár módunk lenne Jézus Krisztussal valamit szenvedni az Istennek dicsőségéért és a lelkek üdvéért! Mily nagy kegyelmet és igazi dicsőséget jelent ez számunkra! Gondoljunk jezsuita elődeinkre, hőseinkre: mit nem tettek és szenvedtek Isten ügyében! „Ha eljött a mi időnk, haljunk meg (mi is) vitézül atyánkfiaiért és ne hozzunk szégyent (örökségül kapott) dicsőségünkre.” (1Mak 10,10)

Egyelőre legyünk készen, „mert rossz napokat élünk.” (Ef 5,16) Végül, hogy buzgalmunk, szándékunk mindig tiszta legyen, nekünk is elsősorban a *szegényeket, tudatlanokat, egyszerű lelkeket, elhagyottakat* kell keresnünk s ezek felsegítésében találni igazi örömünket. Ha mindig csak a gazdagokat, előkelőket keressük, s velük szeretünk

bíbelődni, eláruljuk, hogy buzgalmunk nem tiszta s nagyon elütő az isteni Mintakép buzgalmától. „Testvéreim – int az Apostol – ne bírjátok a mi dicsőséges Urunknak hitét *személyválogatásban*.” (Jak 2,1) Ezt a hibát, a személyválogatást, igyekezzünk apostoli mukánkban minden áron elkerülni, mert ez minden munkánkat beszennyezi és utálatossá teszi Isten szent színe előtt. Szolgáljunk ki ugyan minden reánk szoruló, minket jó szándékkal kereső lelket készségesen. De mégis Jézus Krisztus példája szerint *különös* gondunk legyen a szegényekre, bűnösökre, betegekre, rabokra, gyengékre, nevezetesen a *gyermekekre*, akik Jézus Szívéhez oly közel állanak. Ez a gondosság koronázza meg buzgalmunkat.

Elmékedés a szerzetesi és papi hivatás kegyelméről

(P. Bíró X. Ferenc után)

Az elmékedés anyaga:

I. A hivatás kegyelme magában véve.

II. Jutalmak.

III. Kötelezettségek.

Első előgyakorlat. Elképzelem a világot, mint viharos, veszélyekkel teli tengert, amelyben mi magunk is fuldoklunk; mikor egyszer csak Jézus Krisztus felénk nyújtja segítő kezét és minket veszélyben forgókat biztos révpartra, a Jézustársaságába emel.

Második előgyakorlat. Kérjük a kegyelmet, hogy mindjobban megismerjük a hivatás kegyelmét és hálás, kitartó lélekkel, minden felett ragaszkodjunk hozzá.

I. A hivatás kegyelme magában véve

Vessem fel magamnak a következő kérdéseket:

a) *Ki hívott minket?*

Jézus Krisztus. A legfőbb lény, mert valóságos Isten. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket.” (Jn 15,16)

Nagy dolog, ha valakit a király udvarába hív, s ott bizalmi állással, pl. gyermekei nevelésével, vagy maga helyettesítésével bíz meg ... Minket az egek Királya hívott meg hasonló célból. Hallatlan kitüntetés! Nem örülünk-e neki? Nem hálálkodunk-e teljes szívből érte?

Hogyan hívott meg?

Egész különös gondviseléssel: a kegyelmek hosszú láncolatával. Mennyi hathatós kegyelmet koronázott meg, s bizonyos értelemben fejezett be a hivatás! Mily könnyen elszakadhatott volna ez a lánc! Milyen képzelhetetlen nagy ez a kegyelem! A hivatás kegyelme, a meghívás Jézus szoros utánzására, az evangéliumi tanácsok követésére: ez a legnagyobb, amit Isten a hit kegyelme után adhat. Némelyek alig kapnak több kegyelmet, mint amennyi az üdvösségre szükséges: mi pedig túl bőven kaptunk azon felül is. Minő kiváltság! És mi nem örülünk-e, nem ujjongunk-e a hálás örömtől?

Kiket hívott?

Minket! Megérdemeltük ezt? Ki érdemelhet meg ily ajándékot? De tekintsünk vissza előző életünkre. Ha már ott künn a világban szent életet éltünk, ez nem a mi érdemünk, hanem már az is csodálatos előkészítő kegyelem volt.

Ha pedig künn a világban bűnben éltünk, és Istenünket súlyosan is megbántottuk, akkor meg különösen csodálatos, hogy éppen reánk, és nem a nálunk sokkal jobbakra esett az Úr választása. Mert valóban ezrek és ezrek inkább méltók voltak erre.

Honnan hívott?

A világból. Tehát a gonosz lélek birodalmából, ahol a hármás bűnös kívánság, a szemek kívánsága, a test kívánsága és a kevélység szenvedélyei állandó viharokat támasztanak, amelyben elpusztulnak a lelkek.

A széles országútról hívott, amelyen annyian haladnak, szinte tolonganak a kárhozat örvénye felé. A világból, ahol annyi a minden nemű kísértés, a szirt, háló, csapda, amely a lelkeket fogja ...

Hova hívott?

Magához, aki egyetlen javunk és boldogságunk itt és mindörökre.

Udvarába hívott, amely a mennynek előcsarnoka, amelyet éppen azért méltán földi paradicsomnak neveznek. A tisztaság, a lelki kellem és szentség helyére, amelyről Szt. Bernát méltán mondja, hogy a zárdában: *tisztábban él, ritkábban botlik, gyorsabban kel fel, óvatosabban jár, biztosabban nyugszik, gyakrabban harmatozik rá az Istennek kegyelme, hamarabb tisztul meg és bővebb jutalmat nyer.*

Mivégre hívott?

Azért, hogy választottai, tanítványai, udvarnépe legyünk. Azért hívott, hogy bizalmasai és asztaltársai legyünk, az Ő kertjében, mint lilium viruljunk, s árasszuk az erény balzsamos illatát, amelyben gyönyörűségét találja Ő és az egész mennyország. Azért hívott, hogy neki, az Istenembernek, társai legyünk és hasonmásai itt a földön, hogy mintegy megsokszorozzuk Őt.

Azért hívott, hogy az evangéliumi tanácsok követésével utánozzuk a szegény, a tisztaságos és engedelmes Jézust. Ezzel a hasonlósággal egyszersmind magunkon hordozzuk kiválasztottságunk bélyegét és az örök élet zálogát.

Ha pedig papnak is hívtunk:

Akkor az a rendeltetésünk, hogy az Ő követői, apostolai, titkainak sáfárai, a lelkek vezérei, tanítói, bírái, atyái s gondozói legyünk, az, ami Ő volt itt a földön. Szóval második Krisztusnak, második földi, látható Istennek kell lennünk, mert hiszen az a teendők, ami az Istené.

Mit tesz az Isten?

a) *Teremt.* A pap is bizonyos értelemben teremtő hatalmat gyakorol, amikor konsekrálna a kenyér állagát megsemmisíti. A megsemmisítéshez nem kisebb erő kell, mint a teremtéshez.

b) *Fenntart.* A pap is fenntart ima, tanítás és példa által. A katolikus pap a világ sava. Nélküle a kereszténység és az igazi kultúra már réges-régen tönkrement volna.

c) *Boldogít, üdvözít.* A pap is ugyanezt teszi, amikor a bűn átkától oldozva megszabadít az örök boldogtalanságból, a kárhozatból kiragad és elsimítja az égbe vivő úton az akadályokat.

Minő isteni munkák ezek! Milyen isteni méltóságot jelentenek! Milyen forrásai a boldogságnak!

Azért:

„Áldjad, lelkem az Urat s egész bensőm az Ő szent nevét.

Áldjad, lelkem, az Urat és ne feledd el semmilyen jótéteményét.” (Zsolt 102,1.2)

„Megszabadultunk, mint a madár a vadászok tőréből. Összetört a tör, és mi megszabadultunk,” (Zsolt 123,7)

Hála Istennek és a Boldogságos Szűz Máriának!

II. A jutalmak

Csodálatos az Istennek bőkezűsége! Ha a szent hivatás óriási kegyelmét elfogadjuk és követjük, még jutalmat is remélhetünk, még pedig minő jutalmat!

Megmondja az Evangélium:

Midőn Szt. Péter maga és apostoltársai nevében felvetette a kérdést: „Íme, mi elhagytunk mindent és követtünk téged, mit fogunk tehát kapni?”

Jézus pedig monda nekik: „Bizony mondom nektek, hogy ti, kik engem követtetek, az újjászületéskor, midőn az Emberfia az Ő fölségének trónján fog ülni, ti is tizenkét széken fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett. És mindaz, aki elhagyta házat, vagy fivéreit, vagy nővéreit, vagy atyját, vagy anyját, vagy feleségét vagy gyermekeit, vagy földet az én nevéért, százannyit kap, és az örökéletet fogja örökölni.” (Mt 19,27–30)

Ez a százannyi sokat jelent már anyagi szempontból is. Hiszen Istennek túlradó bőkezősége erre is kiterjed.

Elhagytunk egy atyát és néhány testvért, kapunk helyette százat, előljáróinkban, akik sohasem hálnak meg. Egymás után következnek, és minket jobban szeretnek, mint szüleink, mert lelkesen szeretnek, visszkapjuk testvéreinket is százszorosan, de egyéb dolgokban sem húztuk a rövidebbet, vegyük csak a házat, lakást és egyebeket.

b) A fő, a lényeges mégis csak a lelki dolgok maradnak.

Ebben már a földön százszorta, sőt ezerszerte többet kaptunk, mint amit elhagytunk. Fontoljuk csak meg, amit Szt. Bernát a már idézett nyilatkozatában felsorol.

És az örökkévalóságban? „Kincséd leszen mennyekben!” (Mt 19,21)

Nevezetesen pedig a Jézustársaságban:

1. Olyan alapos aszketikai és tudományos kiképzést kapunk, amely párját ritkítja az egész világon.

2. Halálunk után számtalan szentmisében, szentáldozásban, szent búcsúban stb. lesz részünk, amelyeket 20 ezernél több társunk éretünk az egész világon felajánl.

c) Az a jámbor hagyomány, amely a Jézustársaság kiváltságának tartja, hogy annak minden egyes tagja, ha ugyan mindvégig kitart, kivétel nélkül elnyeri az örök élet koronáját.

Nincsen tehát elég okunk örülni? Nem kell Istent áldanunk túlradó jóságáért, és szeretnünk odaadással, lelkesedéssel hivatásunkat?

III. Kötelezettségek

1. Ha minden ember azért van teremtvé, hogy Istenét, Urát dicsérje, tisztelje, szolgálja, mennyivel inkább hivatása és különös kötelessége ez a kereszténynek, de legfőképpen a szerzetesnek. Azt tehát, amit a Lelkigyakorlatokban ebből a szempontból feltettünk és megígértünk, különös lelkiismeretességgel akarjuk megtartani. Egész életünk, szívünk minden dobbanása, izmaink, idegeink minden moccanása, egész beállítottságunk: „Ad majorem Dei gloriam” legyen.

2. A hivatás kegyelmét:

a) mindennél többre kell becsülnünk, ezért minden, még életünk feláldozására is készen kell lennünk.

b) A hivatásban való állhatatosság kegyelméért naponként kell imádkoznunk.

c) Nagy őszinteséggel kell lennünk előljáróink és lelkivezetőink iránt. A tagoknak minden fonnyadása, sorvadása azzal kezdődik, hogy a fejtől elszakadnak.

d) Szeretetünket a hivatásunk iránt gyakorlatban is ki kell mutatnunk azzal, hogy a fogadalmakat, szabályokat pontosan megtartjuk.

Indító okok:

a) Valóban *méltó, igazságos, méltányos és üdvös*, hogy Jézusunknak, a végtelen jóságú és bőkezű Jótevőnknek ezt a szolgálatot megtegyük.

b) Boldogok leszünk itt és örökre.

c) Így cselekedve kárpótoljuk és engeszteljük Jézus Szt. Szívét a sok megbántásért, amellyel az emberek Őt illették és mi magunk is talán világi életünkben illettük.

d) Nem is olyan nehéz megtartanunk, amit ígértünk, tekintve a kegyelmeket, amelyekkel az Úr a szent hivatásban elhalmoz, főképp ha meggondoljuk, hogy éppen az Ő igája édes, az Ő terhe könnyű.

e) Végül szükséges is, hogy a megkezdett úton kitartsunk. Előttünk a megnyílt ég, ahol várnak már reánk társaink, akik ebben a szent hivatásban megelőztek minket, s már célt is értek; mögöttünk az örvény, a szakadék, amelyben annyi egykori testvérünk hűtlensége miatt vesztét lelte, s amely bennünket is fenyeget, ha visszafordulunk.

Beszélgetés az Úrral, hálálkodva, könyörögve, ígérve az adott anyag szerint.

A. M. D. G.